

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури

Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

СТЕРНІЧУК Вікторія Миколаївна

Порівняльний аналіз вітчизняної та зарубіжних
систем фінансового обліку: характерні
особливості та відмінності / Comparative analysis
of domestic and foreign financial accounting
systems: characteristics and differences

Спеціальність: 071 – облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма – Облік і правове забезпечення
агропромислового бізнесу

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ОПЗмнв-21
В.М. Стернічук

Науковий керівник:
д.е.н., проф. Чорна Н. П.

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри
_____ Р. Ф. Бруханський

ТЕРНОПІЛЬ - 2021

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ	7
1.1. Мета та сутність фінансового обліку	7
1.2. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні, та його нормативно-правове регулювання.....	11
1.3. Особливості впровадження МСФЗ в Україні	17
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2.	23
ЗАРУБІЖНІ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ	23
2.1. Особливості системи фінансового обліку США.	23
2.2. Специфіка фінансового обліку у Франції.....	33
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3	43
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У ВІТЧИЗНЯНУ СИСТЕМУ	43
3.1. Сучасний стан економіки в Україні.	43
3.2. Пропозиції щодо вдосконалення національної системи бухгалтерського обліку через позитивний досвід зарубіжних країн.....	46
Висновки до розділу 3	52
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізаційних процесів у світі, усі внутрішні системи в державі зазнають більших чи менших трансформацій. Не обминуло це явище і бухгалтерський облік. Особливо чітко це стало зрозуміло після обрання Україною проєвропейського курсу. Вітчизняну систему бухгалтерського обліку необхідно змінювати, але як? Усі бажають змін на краще, але у сучасній нестабільній економічній ситуації у цілому світі, ціна помилки надто велика. Ми переконані, що для того, щоб удосконалити і розвинути бухгалтерський облік в Україні, необхідно аналізувати глобальні тенденції і враховувати досвід зарубіжних практик організації облікових процедур.

Бухгалтерський облік є мовою учасників бізнесу усіх країн світу. Сучасний розвиток інформаційних систем сприяє посиленню зовнішньоекономічних зв'язків між країнами з різним ступенем розвитку. Тому, зростає і роль міжнародної системи обліку і звітності, положень, стандартів та рекомендацій світових інституцій. Адже, історично сформовані національні облікові системи у кожній з країн не налаштовані на глобальний взаємообмін бухгалтерською інформацією.

У світовій обліковій системі виникла проблема єдиного стандарту накопичення фінансової інформації і способу складання звітностей. Поява такої проблеми зумовлена виникненням міжнародної торгівлі, транснаціональних корпорацій, появою світового ринку. Ці умови сприяли створенню Міжнародних стандартів фінансової звітності (в оригіналі IFRS). Їх основна мета – забезпечити доступність і розуміння інформації щодо діяльності підприємств у всіх країнах, де такі стандарти використовуються. Тобто МСФЗ покликані дозволити оцінювати результати діяльності, аналізувати доходи і витрати та прораховувати можливі фінансові ризики своїх іноземних партнерів. Міжнародні стандарти – це не збірка правил, а скоріше принципів тому, що у світовій перспективі головним залишається економічна суть господарської операції.

Той факт, що велика кількість вітчизняних підприємств перейшли на міжнародні стандарти фінансової звітності, є позитивним явищем, адже, таким чином відкривається більше можливостей для виходу на світовий ринок. Але цей же факт вимагає вдосконалення діючої облікової політики, принципів і форм бухгалтерського обліку.

Кожна країна має власний шлях реформ для наближення до міжнародних стандартів. Звичайно, це зумовлено різними історичними, географічними та економічними передумовами. Але якісний аналіз зарубіжного досвіду сприятиме визначенню ключових принципів та методів для якісного обліку фінансової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему впливу зарубіжних методів і принципів на вітчизняну систему обліку і звітностей досліджували такі українські вчені, як М. Р. Лучко і І. Д. Беньо, які вперше систематизували спільні і відмінні риси бухгалтерського обліку зарубіжних країн, а також висвітлили їх принципові відмінності від бухгалтерської практики в Україні. Також і інші науковці аналізували цю тему у своїх працях, до прикладу В.О.Онищенко, О.О.Орел , Н.С. Акімова , В. А. Шпак [41], В. Ільїн та ін.. Також зарубіжні науковці були дотичні до цієї проблеми. Sean Ross дослідив відмінності американських стандартів обліку від міжнародних. [53]. А Jean-Claude Armand, у свою чергу, виокремив такі ж відмінності для національного обліку Франції [47] . Науковий доробок цих науковців зробив значний вклад у дослідження особливостей бухгалтерського обліку у різних країнах, проте, деякі питання залишаються недослідженими і потребують доопрацювання.

Мета дослідження полягає у вивченні і аналізі систем бухгалтерського обліку у США та Франції, а також виявленні позитивних аспектів, які можна застосувати у покращенні національної системи обліку.

Для досягнення вищезазначеної мети передбачається виконання таких **завдань**:

- сформулювати сутність фінансового обліку;
- визначити мету обліку в Україні;

- охарактеризувати обліково-правове забезпечення вітчизняного бухгалтерського обліку;
- проаналізувати відмінності між МСФЗ і П(С)БО України;
- дослідити фінансовий облік у Франції;
- виокремити позитивні аспекти французького обліку, які можливо застосувати у нашій країні;
- проаналізувати систему фінансового обліку США;
- узагальнити особливі характеристики у веденні обліку у сполучених штатах;
- визначити рівень впливу зарубіжного досвіду на формування бухгалтерського обліку в Україні;
- розробити пропозиції щодо впровадження зарубіжного досвіду ведення обліку до національної системи.

Об'єкт дослідження: фінансовий облік.

Предмет дослідження: особливості фінансового обліку у США, Франції та в Україні.

Методи дослідження: у магістерській роботі було використано такі загальноприйняті наукові методи досліджень, як: систематизації, дедукції та індукції, аналізу і синтезу, аналогії, теоретичного узагальнення, порівняння та екстраполяції.

Інформаційною базою стали монографії, наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених з теорії, методології, методики та організації бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу господарської діяльності, нормативно-правові акти, періодичні видання, статистична, власні спостереження автора.

Наукова новизна результатів дослідження, виходячи з мети і завдань, полягає у комплексному дослідженні відмінних рис фінансового обліку у Франції і США. А також, у розробці рекомендацій щодо впровадження їх позитивного досвіду для удосконалення вітчизняної системи бухгалтерського обліку.

Практичне значення одержаних результатів. Окремі положення випускної кваліфікаційної роботи, висновки та пропозиції щодо удосконалення національної системи бухгалтерського обліку заслуговують на увагу і можуть бути впроваджені в практику.

Апробація результатів виконання випускної кваліфікаційної роботи. Основні положення випускної кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі» (м. Тернопіль, 23 жовтня 2020 р.) та на Міжнародній науково-практичній конференції «Вектори інноваційного розвитку освіти, науки і бізнесу в умовах глобальних змін» (м. Тернопіль, 25 травня 2021р.). Опубліковано тези на тему: «Управлінський облік: його роль та призначення» та «Порівняльний аналіз вітчизняної та зарубіжних систем фінансового обліку: характерні особливості та відмінності».

Структура і обсяг роботи: кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел. У вступі обґрунтована актуальність обраної теми дослідження. У першому розділі визначені теоретичні основи фінансового обліку. Другий розділ магістерської роботи відображає результати аналізу зарубіжних систем фінансового обліку, зокрема США і Франції. У третьому розділі роботи окреслено перспективи впровадження зарубіжного досвіду фінансового обліку у вітчизняну систему. Робота містить 65 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

1.1. Мета та сутність фінансового обліку

Фінансовий облік – це сукупність правил збору, узагальнення і оприлюднення інформації про діяльність підприємства для її користувачів (інвесторів, партнерів, постачальників, покупців, тощо). Говорячи про фінансовий облік, ми не можемо оминати поняття «бухгалтерський облік», адже у своїй суті це майже тотожні поняття.

Спочатку існував лише бухгалтерський облік, але з розвитком ринкових відносин, керівникам, для прийняття управлінських рішень, було недостатньо інформації лише бухгалтерського типу. Тому, у країнах з розвинутою ринковою економікою бухгалтерський облік поділяється на фінансовий і управлінський. Вперше такий поділ відбувся в англо-американських країнах [29].

Відмінність між такими видами обліку полягає у тому, що управлінський облік орієнтований на внутрішніх користувачів інформації, він покликаний сприяти прийняттю ефективних управлінських рішень. Наявність такого виду обліку не є обов'язковим на підприємстві, рішення про його заснування приймається керівником. Управлінський облік зосереджений на майбутнє, тут можлива деяка неточність у математичних розрахунках, адже головне суть операцій. Людина, що займається управлінським обліком повинна вміти прораховувати можливі наслідки прийнятих рішень. Уся інформація є комерційною таємницею.

Фінансовий облік, на противагу, чітко регламентований законодавством і є обов'язковим на кожному підприємстві. Інформація, яку фіксує такий вид обліку повинна бути максимально точною і цілком відповідати дійсності. Результати фінансового обліку повинні бути прозорими, щоб їх могли проаналізувати ділові партнери.

Думки науковців розділились: одні вважають, що фінансовий облік є частиною бухгалтерського, а інші, що це абсолютно тотожні поняття. Варто відмітити, що в Українському законодавстві немає розмежування на управлінський і фінансовий облік. Існує Закон «Про Бухгалтерський облік», існує також професія «бухгалтер».

У Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» наводиться визначення таких понять як «бухгалтерський облік» і «внутрішньогосподарський (управлінський) облік»:

«бухгалтерський облік - процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень;

внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством;» [30].

У межах даного дослідження ми аналізуватимемо особливості і фінансового і бухгалтерського обліку. На рисунку 1.1 зображено сфери фінансового і управлінського обліку.

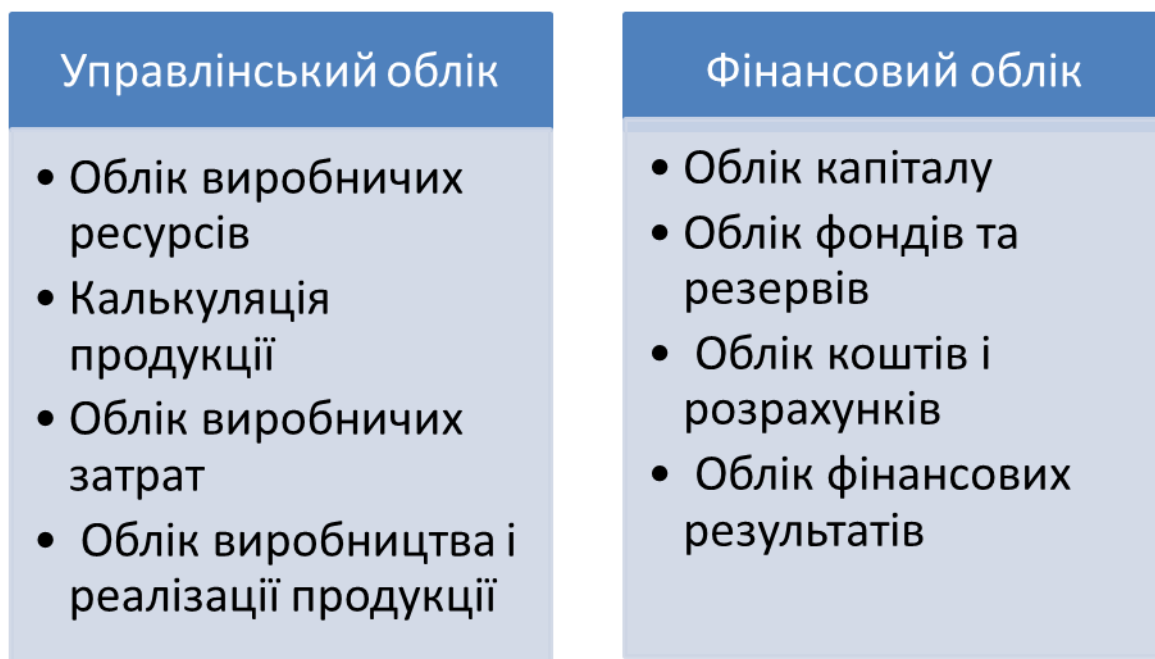


Рис.1.1. Сфери фінансового і управлінського обліку.

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Том Демарко одного разу сказав: «ти не можеш контролювати те, що ти не можеш виміряти» («You can't control what you can't measure») [55], а без якісного обліку неможливо виміряти те, чим володіє компанія, отже, неможливо і контролювати її. Саме у належному окресленні усіх господарських операцій, що виникають на підприємстві, і полягає мета фінансового обліку.

Коли виник бухгалтерський облік достеменно ніхто не знає. Одні науковці вважають, що зародження обліку відбулось у стародавньому Єгипті, більше 6 тисяч років тому, відколи з'явилося рахівництво [29]. Інші пов'язують початок фінансового обліку з написанням Лукою Пачолі «Трактату про рахунки і записи» у 1494 році. У цій праці вперше було пояснено принцип подвійного запису господарських операцій і порядок ведення бухгалтерських книг [23].

На підприємстві бухгалтерський облік виконує такі функції:

- інформаційну (функція виконується через накопичення і оприлюднення облікових даних про діяльність підприємства);
- оціночну (полягає у тому, що завдяки наявній інформації можна визначити фінансовий результат діяльності, порівняти дані за декілька періодів);
- контрольну (функція означає, що через документацію, інвентаризацію, рахунки, подвійний запис, оцінку та калькуляцію, баланс і звітність бухгалтер може бачити діяльність підприємства в повноті, і дозволити або заборонити проведення наступної операції, надати рекомендації для управлінських рішень);
- аналітичну (проявляється через можливість оперувати бухгалтерською інформацією, тобто порівнювати дані за різні періоди і шукати шляхи для покращення показника);
- соціальну (функція означає те, що якісний облік – запорука ефективного підприємства, а ефективні підприємства сприяють позитивному соціальному становищу в державі).

У кожній країні фінансовий облік розвивався по різному, це пояснюється різним історичним і соціально-економічним підґрунтям. Ці відмінності згруповані у різні моделі обліку. Характеристика моделей зарубіжних країн подано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Моделі організації бухгалтерського обліку: досвід зарубіжних держав [42]

Модель	Характеристика
<p>Англо-американська (використовують США, Великобританія, Нідерланди)</p>	<p>Основні риси моделі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орієнтація бухгалтерського обліку на потреби інвесторів та кредиторів; 2. Наявність розвиненого ринку цінних паперів; 3. Високий рівень бухгалтерської підготовки та кваліфікації спеціалістів; 4. Наявність великої кількості транснаціональних корпорацій в цих країнах.
<p>Південно-американська (використовують у всіх країнах Південної Америци)</p>	<p>Основні риси моделі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жорсткі вимоги держави до бухгалтерського обліку і контролю доходів підприємства та населення; 2. Держава активно втручається в діяльність компаній; 3. Характерна для країн з високим рівнем інфляції.
<p>Ісламська (використовують в Арабських Еміратах, Саудівській Аравії, Омані та інших ісламських державках)</p>	<p>Основні риси моделі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заборона на отримання спекулятивного доходу від деяких напрямків діяльності; 2. Існування податку, який фірми повинні платити на користь бідних.

Джерело: [42]

Окрім представлених в таблиці моделей, існує ще одна – континентальна. Бухгалтерський облік в Україні є наближеним саме до цієї моделі.

Континентальна модель обліку застосовується у країнах Європейського Союзу, а також у Японії, Швейцарії, Норвегії та інших. Її особливістю є чітка регламентація здійснення обліку і складання звітностей урядом. Головними кредиторами і партнерами бізнесу виступають банки. Українська система обліку є лише наближеною до континентальної тому, що необхідно здійснити ще низку перетворень щоб набути її ознак і відповідати усім вимогам ЄС стосовно обліку.

Варто виокремити предмет і об'єкт бухгалтерського обліку. Предметом є те, на що направлений облік, тобто рух майна у процесі господарської діяльності підприємства, і його результат. Об'єктами фінансового обліку є майно підприємства, вироблена продукція, витрати на її реалізацію і ін.. Кожну позицію Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій можна розглядати як об'єкт обліку.

1.2. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні, та його нормативно-правове регулювання

Розвиток бухгалтерського обліку в Україні унікальний. Облік існував там, де була торгівля. На території України торгівельні відносини існували ще з прадавніх часів. Особливо за часів Київської Русі розміщення було досить вигідним щоб продавати і набувати нове майно. Тоді ж з'явилися писарі, комірники, купці, митники, - усі вони були прототипами сучасних бухгалтерів.

За часів Галицько-Волинського князівства утворилися купецькі гільдії, які записували кожну торгівельну операцію до спеціальних книг. Касові книги були розділені на дві частини: в одній зазначали доходи, а в іншій – видатки. Усі записи робилися за встановленими правилами, виправлення не дозволялося

без особливої на те постанови. Уже під владою Польщі на території України з'являються перші банківські доми, починають використовувати вексель [13].

Найбільших змін фінансовий облік в Україні зазнав після здобуття нею незалежності, при переході від соціалізму до ринкової економіки. У 1991 році розпочалось формування власних національних норм обліку.

Основні нормативи та вимоги для здійснення обліку містяться у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», він був прийнятий у 1999 р з метою створення єдиних правил ведення фінансового обліку для усіх підприємств. Згідно цього Закону, український облік ґрунтується на таких принципах:

- повне висвітлення (звітність повинна містити достовірну інформацію у повному обсязі, аби на її основі можна було прийняти зважене рішення);
- автономності (майно власників не відноситься до звітності підприємства);
- послідовність (використання однієї і тієї ж облікової політики щороку);
- безперервність (облік здійснюється з позиції припущення, що підприємство буде продовжувати існувати і надалі);
- нарахування (у фінансовому звіті доходи і витрати відображаються в момент їх виникнення);
- превалювання сутності над формою (суть операції є більш значущою ніж її юридична форма);
- єдиний грошовий вимірник (усі господарські операції підприємства записуються в однаковій валюті).

Усі підприємства в Україні, незалежно від їх розміру чи роду діяльності зобов'язані вести облік своєї діяльності і складати фінансові звітності, роблять вони це на основі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). П(С)БО – це нормативно правовий акт, який регламентує принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності.

Загальне керування бухгалтерським обліком в Україні здійснює Кабінет Міністрів України. Контроль з питань методики фінансового обліку втілює Міністерство Фінансів України, воно ж затверджує П(С)БО.

При Міністерстві Фінансів України діє дорадчий орган – Методологічна рада з бухгалтерського обліку, яка відповідає за розробку та рекомендації до застосування єдиної методологічної бази бухгалтерського обліку і звітності для усіх підприємств (окрім банків і бюджетних установ). Раду очолює Міністр фінансів України або його заступник.

Регулювання питань ведення фінансового обліку і складання звітностей у банку ініціюється Національним банком України. У бюджетних установах таку роль виконує Державне казначейство України.

Іншим дорадчим органом при Міністерстві фінансів України є Методологічна рада з міжнародних стандартів фінансової звітності. До її складу входять спеціалісти міністерств, висококваліфіковані бухгалтери і аудитори України. Штат Ради затверджується наказом Міністерства фінансів України. До основних завдань Методологічної ради з міжнародних стандартів фінансової звітності входить:

- переклад основних термінів і самого тексту МСФЗ;
- порівняння змісту перекладених документів з їх англійським оригіналом;
- формування рекомендацій щодо імплементації МСФЗ;
- втілення заходів для удосконалення порядку застосування міжнародних стандартів в Україні.

Усі підприємства на території України, незалежно від їх сфери діяльності чи розміру, зобов'язані вести бухгалтерський облік від дня заснування підприємства, до дня його ліквідації. Відповідальність за створення відділу бухгалтерії і забезпечення належного реєстру і збереження облікової інформації лежить на керівнику або власнику підприємства. Це можна забезпечити одним з варіантів:

- додати до складу працівників, окремого спеціаліста для здійснення бухгалтерського обліку;
- скористатися послугами централізованої бухгалтерії або само зайнятої особи;
- самостійне складання звітності керівником (підходить лише для маленьких підприємств).

Підприємство вправі самотужки:

- визначити свою облікову політику;
- розробити систему управлінського обліку;
- визначити зручну для власного типу діяльності форму обліку, за умови, що вона не буде суперечити діючому законодавству;
- схвалити правила документообігу;
- затвердити додаткову систему рахунків аналітичного обліку;
- охарактеризувати спосіб обробки облікової інформації;
- обрати кількість осіб, що здійснюють облік на підприємстві.

На підприємстві управління фінансовим обліком здійснює головний бухгалтер, або інша особа, на яку покладена така ж відповідальність. Він призначається (і може бути звільненим) на цю посаду керівником, і звітує безпосередньо йому.

Головний бухгалтер ставить свій підпис на головних фінансових документах підприємства, до прикладу розрахункові, кредитні та фінансові зобов'язання. Без наявності його підпису такі документи вважаються недійсними і не приймаються до виконання.

Бухгалтер не тільки відповідає за належну фіксацію господарських операцій і своєчасне складання звітів, він повинен вміти аналізувати інформацію. Кваліфікований бухгалтер повинен вміти діагностувати фінансові результати підприємства, скористатися можливістю недопущення небажаних результатів, а також, надати рекомендації своєму керівнику для прийняття кращого рішення. В системі, усі ці дії будуть сприяти ефективності діяльності підприємства, розвиватимуть професійні навички обліковця, і тоді він буде

належним чином оцінений Схему керування бухгалтерським обліком в Україні зображено на рисунку 1.2.

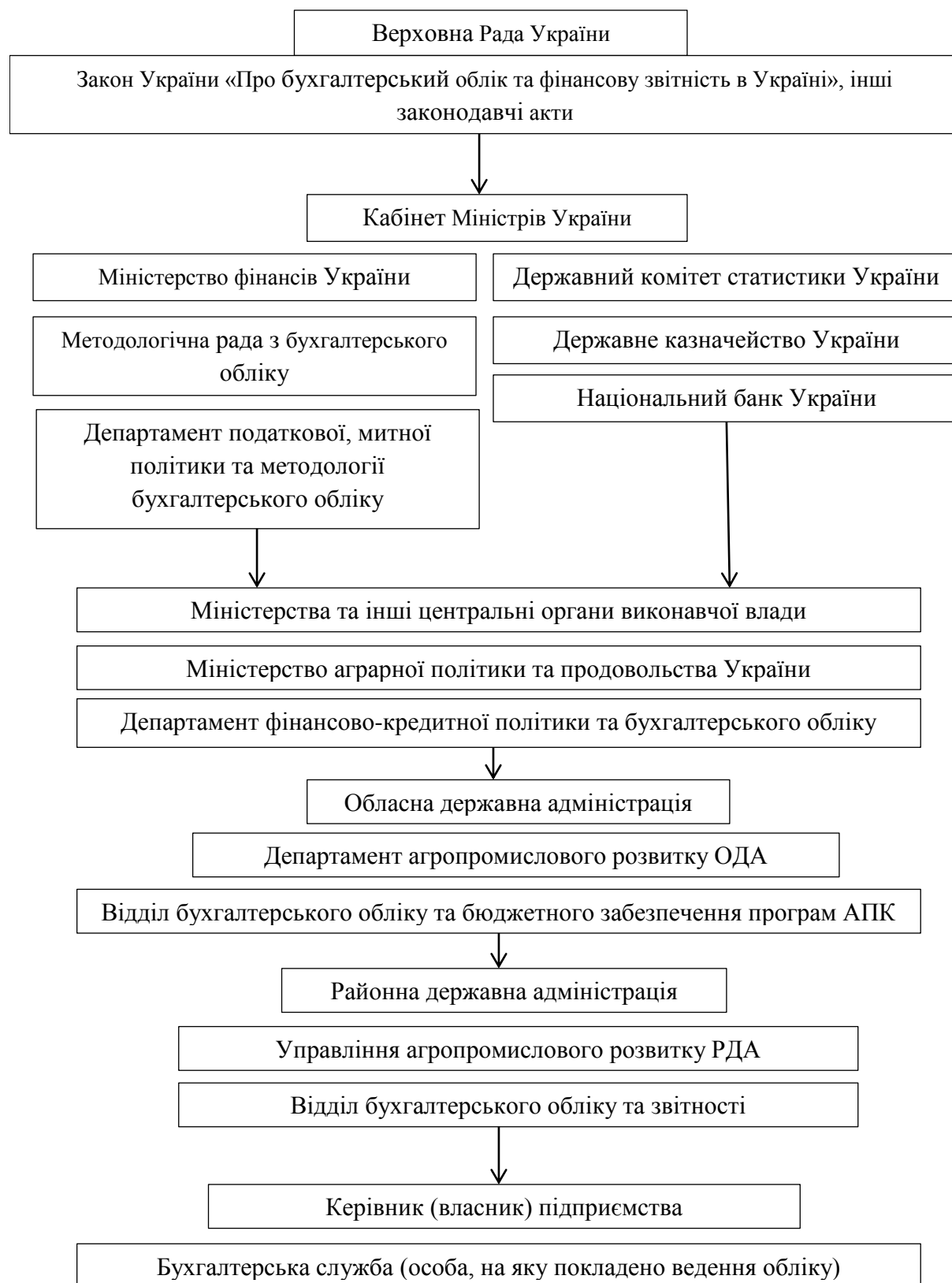


Рис. 1.2. Державне регулювання бухгалтерського обліку в Україні.

Джерело: розроблено автором

Основним документом, що містить інформацію про результати діяльності підприємства і його фінансові результати є фінансова звітність. Її підписують керівник і головний бухгалтер.

Згідно з НП(С)БО 1 в Україні існують такі форми звітності [32]:

- форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма №4 «Звіт про власний капітал»;
- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»;
- форма №6 «Інформація за сегментами»[32].

У тому ж Положенні вказано якими якісними характеристиками має володіти фінансова звітність.

Зрозумілість інформації. Звіт повинен містити спеціальні позначення, за якими можна ідентифікувати підприємство; окреслений звітний період; найменування грошової одиниці, для того, щоб користувачі цієї облікової інформації могли її аналізувати.

Доречність інформації. У звіті повинна бути лише та інформація, яка впливає на прийняття рішень у майбутньому, і дає змогу належно оцінити теперішні показники і ті, що мали місце в минулому.

Достовірність (правдивість) інформації. У звіті використовується лише достовірна інформація без перекручень і помилок, які виникають в процесі оцінки майна і заповнення статей звіту.

Усі ці якісні характеристики звіт здобуває, якщо в його основі лежать ті, ж самі принципи, що і в усьому бухгалтерському обліку: повне висвітлення, послідовності, превалювання суті над формою, єдиний грошовий примірник, безперервність, автономності, нарахування.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Рік поділений на квартали, за кожним з яких складається проміжна фінансова

звітність. Перший звітний період підприємства може бути коротшим за 12 місяців, але не довшим ніж 15 місяців.

Облікова інформація містить дані про господарські операції та інші події на підприємстві, які групують на п'ять основних видів:

- «активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому;
- зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;
- власний капітал – різниця між активами і зобов'язаннями підприємства;
- доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);
- витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)» [32].

1.3. Особливості впровадження МСФЗ в Україні

Стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності поділяються на три види: міжнародні – створенні Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, для застосування у різних країнах; регіональні – розробляються лише для групи країн (наприклад, регіональні стандарти діють у країнах Південної Америки, Африки, також до регіональних стандартів відносяться директиви країн, що є членами Європейського Союзу); національні – стандарти, що діють лише в окремій країні і є обов'язковими до виконання на її території.

МСФЗ являють собою пакет документів, які вміщують стислу інформацію з позицій фінансової звітності і пояснення до них. У складі МСФЗ вирізняють IFRS та IAS. Спочатку усі стандарти називались Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (ISA), а згодом, їх нові редакції почали носити назву Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS).

Міжнародні стандарти фінансової звітності ґрунтуються на принципах, що дозволяє, у деяких конкретних питаннях, приймати таке рішення, яке підходить у конкретному національному контексті. Основним завданням МСФЗ є покращення якості фінансової звітності і створення єдиної «мови» бухгалтерів у багатьох країнах. Що, в свою чергу, сприяє:

- можливості виходу вітчизняних підприємств на світовий ринок;
- формуванню більш прозорої і грамотної документації;
- залученню більшої кількості інвесторів.

Україна стала на шлях наближення до МСФЗ одразу після реформи національної системи бухгалтерського обліку і створенням П(С)БО, які майже точно відповідають правилам МСФЗ. Перехід на міжнародні стандарти зміцнився у 2014 році, коли була підписана Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Однією з умов вступу до ЄС є «впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту» [39].

Адаптація Українського законодавства до МСФЗ полягає у розширенні і внесенні коректив до П(С)БО та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Наразі, за останньою редакцією згаданого Закону України (станом на 01.07.2021р.) встановлено, що «Підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами» [30]. Усі підприємства, які

не входять до зазначеної категорії вправі самостійно вирішувати чи доцільно для них складати фінансову звітність за МСФЗ чи складати її за національними стандартами.

До підприємств, що становлять суспільний інтерес належать: емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або за цінними паперами яких здійснено публічну пропозицію; банки; страховики; недержавні пенсійні фонди; інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств і малих підприємства); великі підприємства (це підприємства у яких понад 250 працівників, понад 20 млн євро балансова вартість активів, понад 40 млн євро чистого доходу від реалізації).

За даними, оприлюдненими на сайті Міністерства фінансів України, до Закону готуються нові поправки «зокрема пропонується:

- запровадити категорії груп материнського підприємства та його дочірніх підприємств для цілей консолідації, подання і оприлюднення фінансової звітності;
- звільнити від обов'язкового складання, подання і оприлюднення консолідованої фінансової звітності малі та середні групи з метою спрощення ведення бізнесу;
- удосконалити окремі норми щодо подання фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності в єдиному форматі;
- доповнити перелік підприємств, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності;
- уточнити положення щодо оприлюднення консолідованої фінансової звітності разом з аудиторським звітом з метою забезпечення прозорості та доступності інформації про фінансову звітність підприємств;
- удосконалити положення щодо вимог до первинних документів у зв'язку із обробкою документів за допомогою інформаційно-комунікаційних систем» [26].

Не дивлячись на те, що національні П(С)БО склалися на основі МСФЗ, між ними існують відмінності. Основна різниця у тому, що П(С)БО чітко регламентує склад доходів і видатків та порядок їх визнання на основі первинних документів, а МСФЗ носить менш жорсткий характер.

МСФЗ дозволяє підприємствам самостійно визначати дати звітного періоду. Згідно П(С)БО уся звітність апелює до календарного року.

Основні відмінності між П(С)БО і МСФЗ подано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні відмінності у концептуальних положеннях між П(С)БО та МСФЗ

	П(С)БО	МСФЗ
Принцип обачності	Установлено як один з основних принципів складання фінансової звітності (ФЗ)	Не розглядається як принцип складання ФЗ
Співвідношення витрати-вигоди	Не є умовою ведення обліку та складання ФЗ	Розглядається як одна з підстав надання даних у ФЗ
Відхилення від стандартів	Не допускаються	Допускаються, як виняток, якщо виконання вимог стандарту може ввести в оману користувача настільки, що це суперечитиме меті складання ФЗ
Використання аналогій	Не допускається	Якщо в системі МСФЗ не міститься положень, що регулюють облік тієї чи іншої операції, то допускається використання положень інших стандартизаційних систем, споріднених до системи МСФЗ
Несуттєві статті	Немає застереження про те, що стандарти не застосовуються до несуттєвих статей	МСФЗ не застосовується до несуттєвих статей. Тобто підприємство не зобов'язано розкривати необхідну за МСФЗ інформацію, якщо стаття несуттєва

Джерело: на основі[37]

Різниця є і стосовно податкової політики. В Україні її обирають і затверджують щороку (зручність такого підходу полягає у можливості зменшити податкове навантаження). Підхід МСФЗ суворіший, змінити обрану податкову політику не можна без вагомої на те причини (оптимізація податків не рахується такою).

Між МСФЗ і П(С)БО є відмінності в обліку основних засобів. Національна система передбачає окрему підгрупу «малоцінні необоротні матеріальні активи» у складі групи «Інші необоротні матеріальні активи». МСФЗ встановило подавати у звітність лише суттєву інформацію, а ознака «малоцінні» говорить про невелику суттєвість.

Згідно П(С)БО 7 амортизація основного засобу, який тимчасового не експлуатується, припиняється до дня поновлення його використання. За правилами МСФЗ амортизацію не зупиняють поки актив не буде амортизовано повністю.

Перехід національних правил обліку на міжнародні стандарти дозволяє:

- надати бухгалтеру більшу свободу у прийнятті рішень, виходячи з того, що П(С)БО є більш жорсткими і обмежувальними;
- складати фінансову звітність на основі єдиних правил;
- одержати більш детальну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- можливість вийти на закордонний ринок;
- залучити більше інвестицій, адже звітність є більш зрозумілою і прозорою;
- збільшити довіру потенційних закордонних інвесторів для яких міжнародні стандарти є авторитетними;
- здійснювати більш ефективний аудит за правилами МСФЗ;
- зменшити вартість залученого капіталу;
- зекономити час відведений на мало суттєві бухгалтерські операції;
- спростити процес переговорів з іноземними партнерами;
- відкриває шлях для лістинга цінних паперів на фондових ринках.

Впровадження МСФЗ у державне законодавство несе за собою і певні труднощі:

- потрібно залучати висококваліфікованих спеціалістів, адже МСФЗ це не збірка конкретних правил, це принципи, які необхідно правильно досягнути;

- ретельно перевіряти переклад таких стандартів, адже від помилки в документах такого рівня значною мірою залежить його розуміння і впровадження на практиці;
- переклад повинен відбуватися якісно і оперативно адже до міжнародних стандартів теж вносяться корективи;
- фінансові затрати на створення інституцій, що регламентують і перевіряють належність переходу на МСФЗ;
- практичне застосування МСФЗ на підприємстві можливе лише за умови наявності працівника з відповідними знаннями.

Висновки до розділу 1

Бухгалтерський облік – ключова мова бізнесу. Хоча «розуміють цю мову» у кожній країні світу, все ж нормативно-правові бази фінансового обліку відрізняються. У світі сформувалося чотири основні моделі бухгалтерського обліку: Континентальна, Англо-американська, Південноамериканська та Ісламська.

На території України облік існував давно, і постійно зазнавав змін, розвитку і позитивних трансформацій. Наразі головним Законом що регулює вітчизняний облік є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а основним нормативно-правовим актом є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Загальне керування обліком здійснює Міністерство фінансів України.

Україна обрала для себе проєвропейський напрямок, це зумовлює численні перетворення у законодавстві, системах і інституціях, у тому числі – перехід на МСФЗ. Їх запровадження ще триває і зустрічає певні труднощі і деяку не конкретику. Але від переходу України на МСФЗ очевидні репутаційні та економічні вигоди.

РОЗДІЛ 2

ЗАРУБІЖНІ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

2.1. Особливості системи фінансового обліку США

Якщо розглядати фінансовий облік у США, то у своїй суті, він досить подібний до вітчизняного. Американські вчені під дефініцією «бухгалтерський облік» розуміють процес накопичення і передавання даних про усі фінансові операції, що виникають у конкретному бізнесі.

Однак, окрім спільного розуміння суті обліку та пояснення окремих термінів, між бухгалтерською практикою в США та на нашій Батьківщині є досить багато відмінностей. В першу чергу, це різниця у стандартах, які регулюють фінансову звітність, і, власне, весь бухгалтерський облік.

На території України діють Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [25] це документи які визначають та регулюють порядок складання фінансової звітності. Їх встановили для того, щоб мати спільну мову бухгалтерського обліку, і щоб міжнародні компанії могли ефективно комунікувати. Понад 144 країн світу прийняли МСФЗ [57].

У США фінансова звітність регулюється GAAP (Generally accepted accounting principles) тобто у них є власні загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку. Правління США вимагає від компаній які оприлюднюють свою звітність для громадськості дотримуватися стандартів GAAP.

Основна відмінність між двома системами у тому, що МСФЗ базується на принципах, а GAAP на правилах. З однієї сторони, GAAP містить більш деталізовані рекомендації і потребує меншого роз'яснювання у самій звітності. З іншого боку, послідовні принципи МСФЗ є більш логічно обґрунтованими і висвітлюють ділову економіку в більшій мірі [53].

GAAP ґрунтується на таких десяти основних принципах:

- сталих методів – протягом усього процесу складання звітності, бухгалтер користується тими ж самими стандартами, він також повинен вміти пояснити будь які зміненні чи оновленні стандарти;
- щирості – бухгалтери, що працюють за GAAP, є неупередженими і зобов'язуються відображати реальну картину обліку на підприємстві, якою (позитивною чи негативною) вона не була б;
- послідовності – підчас складання фінансового документа використовують послідовні процедури, що дозволяє порівнювати різні звіти на різних етапах складання;
- не компенсації – як позитивні, так і негативні аспекти діяльності повідомляються в облікових документах, негативні результати не можуть бути компенсованими позитивними;
- розсудливості – спекуляції в роботі бухгалтера не допускаються, лише факти;
- безперервності – оцінка активів проводиться з припущення що діяльність підприємства буде продовжуватись далі;
- періодичності – звіти повинні подаватися періодично, щоквартально, щомісячно, чи що року;
- матеріальності – повне і точне розкриття інформації під час підготовки фінансової звітності підприємства;
- сумлінності – усі сторони повинні бути чесними і надавати повну істотну інформацію у звітностях;
- закономірності – бухгалтери діють не за власними, вигаданими принципами, а за встановленими GAAP.

Якщо говорити про конкретну різницю між GAAP та МСФЗ, то однією з них є те, що у США дозволено використовувати такий метод вибуття запасів як LIFO (Last In, First Out) тобто одиниці запасів, які надійшли останніми, вилучаються з обліку в першу чергу. В Україні цей спосіб заборонений згідно з Наказом Міністерства фінансів України від 22 листопада 2004 року, оскільки в

більшості випадків, LIFO не є відображенням точного потоку запасів, а це, в свою чергу, веде до невідповідності доходів і витрат.

Обидві системи дозволяють списувати запаси до ринкової вартості, проте, якщо згодом ринкова вартість збільшується, лише МСФЗ дозволяє сторнувати попередній запис. GAAP забороняє таку можливість.

Така ж ситуація зі збитками від знецінення. Обидва стандарти дозволяють визнавати зменшення ринкової вартості довгострокового активу, втім, якщо ситуація на ринку зміниться, згідно з МСФЗ збитки можна сторнувати (окрім гудвілу). GAAP цього не дозволяє.

Згідно з GAAP довгострокові активи, такі як будинки, споруди та обладнання оцінюються за історичною вартістю та належним чином амортизуються. МСФЗ допускає їх оцінку за собівартістю з можливою переоцінкою до ринкової вартості. Якщо частини активу мають різний строк корисного використання то їх слід амортизувати окремо. GAAP допускає амортизацію компонентів, але це не обов'язково.

МСФЗ дозволяє переоцінювати актив, якщо його залишкова вартість суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, і цю вартість можна належним чином виміряти. Ця переоцінка може бути як збільшенням, так і зменшенням вартості активу. Згідно з GAAP переоцінка заборонена, за винятком цінних паперів, які продаються на ринку.

Відповідно до GAAP витрати на створення і розробку нематеріальних активів відображаються по мірі їх виникнення. Винятком є лише розробка програмного забезпечення. Якщо воно буде використовуватися зовні, то витрати відображаються після того, як буде продемонстрована технологічна доцільність. Для програмного забезпечення виключно внутрішнього використання витрати відображаються лише на стадії розробки. МСФЗ не має конкретних рекомендацій щодо програмного забезпечення.

МСФЗ виокремлює категорію «інвестиційна нерухомість» яка включає у себе об'єкти нерухомого майна призначені для здачі в оренду або збільшення

капіталу, а не для використання у звичайній діяльності. GAAP не виділяє такої категорії [56].

Основні відмінності між МСФЗ і GAAP подано на рисунку 2.1.



Рис. 2.1. Порівняння особливостей МСФЗ і GAAP

Джерело: розроблено автором

В американській бухгалтерії для обліку розрахункових операцій застосовуються фактично 2 рахунки: Рахунки до отримання і Рахунки до оплати. Один з них призначений для обліку дебіторської, інший – кредиторської заборгованості. Це обумовлено двома причинами:

1) на ранніх етапах розвитку бухгалтерського обліку власники реєстрували те, що їм належить від своїх контрагентів і не фіксували те, що винні самі, тобто обліковували дебіторську і не обліковували кредиторську заборгованість. Однак, коли виникала необхідність проводити звірки розрахунків, до системи рахунків ввели і кредиторську заборгованість;

2) у США застосовують варіант форми рахівництва, який передбачає не об'єднання способом лінійного запису в одному регістрі виникнення зобов'язання і його оплати, а відображається зобов'язання на матеріальних рахунках та їх погашення на рахунках грошових коштів.

Таким чином, замість, активно-пасивного рахунку «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» використовуються два рахунки: активний – «Рахунки до отримання» і пасивний – «Рахунки до оплати». Такий підхід не кращий за наш. Постійне порівняння на одному рахунку виконання різних господарських договорів, наприклад, постачання з контрагентом і договорів про матеріальну відповідальність, наприклад, з комірником, сприяє посиленню контролю за збереженням товарів, спрощує техніку обліку таких операцій та робить його більш наочним.

Ще однією суттєвою різницею у веденні бухгалтерського обліку в Україні і США є використання різного програмного забезпечення. В той час, як усі вітчизняні обліковці використовують програму «1С:Підприємство», американські бухгалтери, в основному, користуються програмою «QuickBooks».

QuickBooks – це програма, розроблена американською технологічною платформою Intuit. Її призначення – допомогти малому та середньому бізнесу у веденні бухгалтерського обліку. QuickBooks вирізняється своєю автоматизованістю та простотою, розробники обіцяють, що люди навіть з базовими знаннями обліку можуть користуватись цією програмою [54]. QuickBooks поділяється на 6 різних типів, усі вони є платними, проте містять пробну безкоштовну тридцяти денну версію.

QuickBooks Online не потребує завантаження на ПК, усі необхідні дані зберігаються у хмарному сховищі, корисним доповненням є додаток на смартфон який містить багато цікавих функцій, наприклад, можливість сканувати квитанцію через екран телефону.

QuickBooks Self-Employed – ця версія програми розроблена спеціально для фрилансерів, у ній більше функцій для правильного розрахунку податків, які потрібно сплатити, ніж для ведення обліку.

QuickBooks Pro – найкраще підходить для малого та середнього бізнесу для яких необхідне локально встановлене програмне забезпечення. Ця версія має обмежену кількість користувачів – лише 3, проте містить усі необхідні

функції для ведення фінансового обліку, окрім нарахування заробітної плати. Річна підписка на QuickBooks Pro коштує близько 350 доларів на рік, також можна придбати QuickBooks Pro Plus + Payroll за 850 доларів на рік для того, щоб фіксувати нарахування заробітної плати.

QuickBooks Premier дуже схожий до попереднього типу, проте, він доступний для п'яти користувачів (замість трьох) і містить розширенні функції і шаблони звітів для окремих галузей. Ви можете обрати одну версію з шести, яка найбільше підходить для вашої сфери діяльності: Виробництво і оптова торгівля, Некомерційна організація, Професійні послуги, Роздрібна торгівля, Підрядник або Бухгалтер.

QuickBooks Enterprise – програма для великих компаній, надає доступ для сорока користувачів, але є найдорожчою серед усіх продуктів QuickBooks. Вона забезпечує виставлення рахунків, відстеження витрат, керування контактами, управління проектами, розрахунки витрат, містить 10 шаблонів рахунків-фактур, можливість створення бізнес-плану, тощо.

QuickBooks for Mac – останній тип продукції QuickBooks, він містить ті ж функції, що і QuickBooks Pro, але розроблений спеціально для користувачів комп'ютерів Mac (Apple) [44].

Наступна відмінність, на яку хочеться звернути увагу – різні рівні кваліфікації бухгалтерів в Україні і США. У нашій країні кар'єрний ріст обліковця можна поділити на три шаблі, спочатку це рядовий бухгалтер, потім головний бухгалтер, і найвищий рівень – аудитор. В Америці можна виділити чотири рівні, їх наочно можна побачити на рисунку 2.2.

Цікаво те, що у нас немає навіть точних слів щоб перекласти ці посади, і «Bookkeeper» і «Accountant» перекладаються як «бухгалтер», але між ними є відмінності. Давайте розглянемо детальніше обов'язки і сферу відповідальності працівника на кожному рівні.

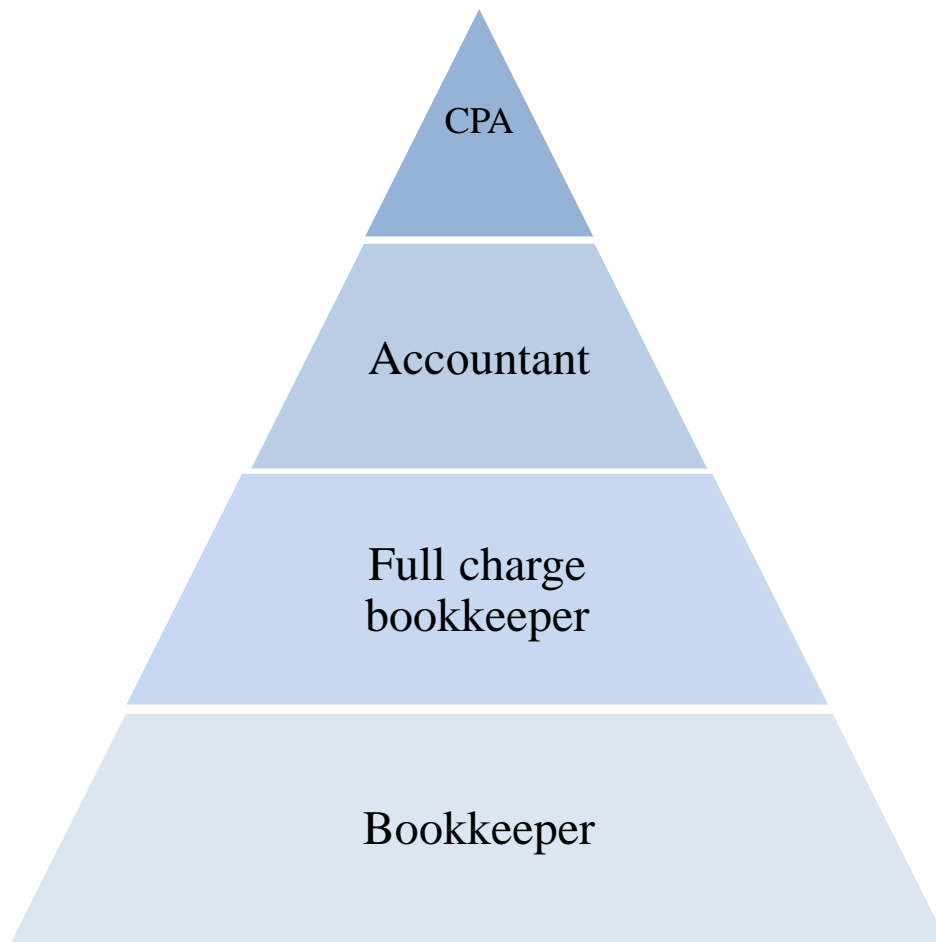


Рис. 2.2. Рівні кваліфікації бухгалтерів у США

Джерело: розроблено автором

Bookkeeper – це бухгалтер який фіксує господарські операції, що виникають на підприємстві щодня, такі як продажі, оплата рахунків, нарахування заробітної плати, тощо. Він контролює, записує та сприяє здійсненню всіх платежів, надходжень та видатків. Bookkeeper більше зосереджений на точному веденні записів, ніж на їх аналітиці. Такий бухгалтер може бути найманим або позаштатним працівником, працювати на компанію або на фізичну особу підприємця. Також є можливість працювати «віддалено» і вести бухгалтерію кількох підприємств одночасно [46].

Для того, щоб стати «Bookkeeper» не обов'язково мати вищу освіту, звичайно, диплом обліковця дуже вітається, проте вже після закінчення школи можна працювати «помічником бухгалтера». Багато американців проходять курс базових навичок користування програмами QuickBooks і шукають вільну вакансію Bookkeeper. А вже після того, як здобудуть практичні навички і

зрозуміють як «працює кухня» обліку – продовжують навчання, щоб здобути ліцензію і мати можливість кар’єрного зросту, адже чим вищий твій рівень кваліфікації – тим більша твоя заробітна плата.

Наступний щабель ієрархії – Full charge bookkeeper. Він несе відповідальність за всю бухгалтерську діяльність на малому або середньому підприємстві. Окрім реєстрації фінансових операцій, Full charge bookkeeper складає фінансові звіти та податкові декларації, обробляє таблиці обліку робочого часу та нарахування заробітної плати.

Атестат про загальну середню освіту - мінімальна вимога щоб стати Full charge bookkeeper, але роботодавців які готові найняти працівника на таку велику сферу відповідальності мало, тому необхідно мати диплом бакалавра або досвід роботи. Full charge bookkeeper зазвичай працюють повний робочий день по 40 годин на тиждень. Бухгалтер повинен володіти такими навичками як: розуміння фінансів та обліку загалом, володіння комп’ютером, комунікативні навички, організаційні здібності, увага до деталей [45].

Наступним рівнем кар’єри бухгалтера є Accountant. Різниця між «Accountant» і «Bookkeeper» полягає у тому, що перший зосереджений на систематизації фінансових даних, а другий аналізує, інтерпретує та узагальнює облікову інформацію. Вони навіть можуть працювати у парі, і консультуватися один з одним, але бути задіяні на різних етапах процесу фінансового управління. Мета у них одна – підтримувати фінансове здоров’я бізнесу або окремої особи за допомогою точної та добре підготованої інформації.

До обов’язків Accountant належить:

- створення фінансової звітності;
- аналіз витрат і пропозиції для заощадження;
- подання податкових декларацій;
- забезпечення дотримання підприємством податкового законодавства;
- прогнозування результатів різних фінансових рішень;
- поради з фінансового менеджменту;

- бізнес-консалтинг.

Оскільки Accountant надають фінансові консультації, їх знання повинні бути глибшими ніж у Bookkeeper, також їм варто бути уважними до деталей і володіти високим рівнем точності. Більшість американських роботодавців, звертають увагу не стільки на наявність формальної освіти, як на попередній досвід роботи. Зазвичай такі бухгалтери працюють безпосередньо поряд з власниками, щоб можна було пересвідчитися, що вони відповідально керують коштами. [43].

Найвищий щабель бухгалтерської кваліфікації у США – Certified Public Accountant (CPA). Це бухгалтер який має державну ліцензію на здійснення своєї діяльності. Така ліцензія надається Радою бухгалтерського обліку (Board of Accountancy). Вимоги для її отримання відрізняються у кожному окремому штаті США, проте мінімальні вимоги – сталі:

- складання Єдиного іспиту сертифікованого бухгалтера;
- освоєння 150-ти годин навчання (ступінь бакалавра в галузі ділового адміністрування, фінансів або бухгалтерського обліку) ;
- два роки бухгалтерського стажу;
- щоб зберегти статус CPA необхідно щороку проходити навчання.

Окрім цих вимог, існує ще кодекс етики CPA, у своїй суті, він дуже подібний до кодексу професійної етики аудиторів України. Професійних бухгалтер повинен бути незалежним, прямим і чесним у всіх своїх ділових судженнях. Якщо дії людини не відповідатимуть цьому кодексу, то ліцензію можуть анулювати. Скасувати статус CPA можна також через: несвоєчасне поновлення ліцензії, продовження професійної діяльності після закінчення терміну дії ліцензії або через відкриття кримінальної справи на її власника.

Деякі фахівці, що отримали статус CPA залишаються працювати бухгалтерами, проте, вони можуть перейти на керівні посади, такі як фінансовий директор чи контролер. Також, людина з такою ліцензією може спеціалізуватися у таких сферах, як аудит, управлінський облік, судово-бухгалтерська експертиза та інформаційні технології [59].

В Американських концернах облік здійснює група осіб: казначей, контролер, головний бухгалтер та внутрішній ревізор. Вони керують підпорядкованими відділами.

Казначей – відповідає лише за операції з готівкою та цінними паперами. Він стежить за їх належним і своєчасним обліком.

Контролер – людина яка відстежує звітність компанії. Він складає фінансову звітність, кошториси; вивчає форми звітності; рекомендує нові системи обліку доходів і витрат.

Головний бухгалтер (на концернах це зазвичай CPA) – керує системою збору і обробки даних, слідкує за їх належним обліком, має у своєму підпорядкуванні групу бухгалтерів.

Внутрішній ревізор – перевіряє усі бухгалтерські записи, слідкує за збереженням матеріальних цінностей, аналізує наслідки управлінських рішень.

Надійність Американської системи обліку була захитана на тлі гучних скандалів з приводу банкрутства таких компаній, як Enron, Worldcom, Tyco вони приховували свої витрати і борги, що не дозволяло партнерам побачити об'єктивний стан діяльності.

Проте, у 2002 році Конгрес Сполучених Штатів прийняв Закон Сарбейнса-Окслі (SOX) для захисту населення від шахрайства або помилкових дій корпорацій та інших бізнес-суб'єктів. Метою законодавства є підвищення прозорості фінансової звітності корпорацій та вимога формалізованої системи стримувань і противаг у кожній компанії.

Ось найважливіші твердження SOX:

- генеральні директори та фінансові директори несуть безпосередню відповідальність за точність, документацію та подання всіх фінансових звітів. За навмисне, або ненавмисне порушення вимог настає кримінальна відповідальність або штрафні санкції;
- компанії повинні розробити системи безпеки даних, які захищають усю фінансову інформацію під час нормальної діяльності підприємства;

- керівники компаній зобов'язані надавати документацію, яка підтверджує їхню законну діяльність;
- SOX вимагає звіт про внутрішній контроль, у якому зазначено, що керівництво несе відповідальність за належну структуру внутрішнього контролю для своїх фінансових записів. Про будь-які недоліки необхідно повідомляти вгору, по ланцюжку структури внутрішнього контролю, якомога швидше для прозорості.

Дотримання SOX є не лише юридичним зобов'язанням, а й хорошою діловою практикою. Звичайно, компанії повинні поводитися етично та обмежувати доступ до внутрішніх фінансових систем. Але впровадження засобів контролю фінансової безпеки SOX має побічну перевагу, оскільки також допомагає захистити компанію від крадіжки даних через кібератаку [58].

2.2. Специфіка фінансового обліку у Франції

У Франції бухгалтерський облік мав свої регламентації ще у Комерційному кодексі 1673 році. Згодом це переросло у кодекс Наполеона, який по впливав на бухгалтерію в різних країнах.

Фінансовий облік, у своїй суті, подібний у кожній країні світу, і Франція не є винятком. Проте, для якісних роздумів і порівняння, нас цікавлять саме особливості.

Відмінною рисою є те, що уряд Франції має жорсткий вплив на бухгалтерський облік. Цей вплив виявляється через створення державою національних інституцій які регламентують правила обліку. Бухгалтерський облік у цій країні є частиною підприємницького законодавства, тому кожен суб'єкт господарювання зобов'язаний дотримуватися прийнятих норм обліку.

Франція має свій, затверджений урядом план рахунків, який носить назву Plan Comptable General (PCG). PCG окреслює усі стандарти бухгалтерського обліку що діють у Франції і визначає правила накопичення інформації про усі

фінансові операції на підприємстві. Відповідно до законів, що містяться у Комерційному кодексі, усі компанії зобов'язанні вести облік своєї діяльності.

План рахунків містить шестизначне кодування, де «перша цифра означає клас (розділ) рахунків, друга - рахунок, третя - субрахунок першого порядку, четверта - субрахунок другого порядку, п'ята – аналітичний рахунок першого порядку, шоста – аналітичний рахунок другого порядку»[27].

Малі підприємства використовують скорочений план рахунків, середні - стандартний, а великі - розширений.

PCG містить 8 класів:

- клас 1. Рахунки капіталу;
- клас 2. Рахунки основних засобів;
- клас 3. Рахунки запасів і незавершеного виробництва;
- клас 4. Рахунки третіх осіб (клієнти, постачальники, податкові органи, інші);
- клас 5. Фінансові рахунки;
- клас 6. Рахунки витрат;
- клас 7. Рахунки доходів;
- клас 8. Спеціальні рахунки.

Цей план рахунків був прийнятий і затверджений Національною радою бухгалтерського обліку (Conseil National de la Comptabilite). «Створення цієї інституційної структури датується 1946 р. Передана в підпорядкування Міністерству економіки та фінансів, вона була реорганізована наказом від 26 серпня 1996 р. Це дорадчий орган, що складається з 58 членів: бухгалтерів, аудиторів, бухгалтерів, представників компаній, торгово-промислових палат, профспілок працівників тощо.

CNC, що складається з представників усіх секторів економіки, державних і приватних, згрупованих у спеціалізовані секції:

- бере участь у розробці національних та громадських стандартів бухгалтерського обліку;

- формує попередні висновки щодо проектів положень бухгалтерського обліку;
- проводить дослідження;
- формулює рекомендації, «правила доброї поведінки»;
- відіграє роль координації, синтезу та інформації» [49].

Також мав місце інший орган, тісно пов'язаний з CNC, це Комітет з регулювання бухгалтерського обліку (Le Comité de la Règlementation Comptable). Його було створено у квітні 1998 року, з регуляторною метою. Він складався з п'ятнадцяти осіб. CRC сприяв прозорості звітностей, допомагав конкретизувати загальні положення бухгалтерського обліку, стимулював використання міжнародних стандартів обліку [48].

Нині головним органом, що регулює норми обліку у цій країні є ANC (Autorite des normes comptables). Цей орган був створений у січні 2009 року, шляхом об'єднання Conseil National de la Comptabilite з Le Comité de la Règlementation Comptable. Функціями цього органу є:

- визначити стандарти бухгалтерського обліку для фізичних і юридичних осіб, на яких накладається обов'язок обліку їхньої діяльності;
- надавати консультації щодо усіх постанов розроблених національними органами влади, що стосуються бухгалтерського обліку;
- публікувати свої позиції щодо міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- стимулювання науково-дослідницької діяльності у сфері бухгалтерського обліку.

Головним керуючим органом з питань бухгалтерського обліку у Франції є Міністерство фінансів. Загальне керування аудитом в країні здійснює Міністерство юстиції.

У таблиці 2.1 наведено порівняння головних нормативно-правових актів і керуючих органів бухгалтерського обліку в Україні, США та Франції.

Таблиця 2.1

Головні нормативно-правові акти бухгалтерського обліку і керуючі органи у досліджуваних країнах

Країна	Україна	Франція	США
Національний нормативно-правовий акт	П(С)БО	PCG	GAAP
Загальне керування обліком здійснює	Міністерство фінансів	Міністерство фінансів	Міністерство фінансів

Джерело: розроблено автором

«Малими у Франції вважають підприємства, в яких:

- а) сума активів – 230 тис. євро;
- б) чистий оборот – 460 тис. євро;
- в) середня кількість працівників – 10 чол.

Середніми у Франції вважають підприємства, в яких виконується два з трьох вказаних показників:

- а) сума активів – 1,5 млн. євро;
- б) чистий оборот – 3,0 млн. євро;
- в) середня кількість працівників – 50 чол.

Великими підприємствами у Франції вважаються ті, які перевищили два із трьох вказаних показників за останні 2 роки» [24].

Для того, щоб облікова інформація була достовірною, вона повинна будуватись на певних принципах. У Франції існують такі основні принципи:

- обачності, його ціль – подати якомога точнішу картину рахунків підприємства, тому кожен запис повинен робитися на основі виважених оцінок;
- продовження діяльності, цей принцип має на увазі перспективу безперервної діяльності підприємства;
- незалежності фінансових років, тобто діяльність підприємства повинна бути поділена на звітні періоди або роки;
- узгодженості методів, обраний метод обліку повинен залишатися незмінним протягом одного фінансового року;

- без компенсації, цей принцип означає що кожна операцію слід обліковувати окремо, навіть якщо деякі з них тісно пов'язані. Для прикладу, надходження активу від певної компанії не може скасувати її ж зобов'язання перед вами, і надходження і зобов'язання повинні бути віднесені на відповідні рахунки [50];

- первісної вартості, тобто, вартість активу відображається у балансі за тим номіналом валюти, за яким його було придбано, без урахувань зміни купівельної спроможності валюти;

- суттєвості, підприємство повинне відображати достовірну і повну інформацію про свою діяльність, бо вона може суттєво впливати на рішення партнерів [51].

Варто згадати про програмне забезпечення бухгалтерського обліку у Франції. У цій країні воно різноманітне, неможливо виділити одну, найбільш використовувану програму. Найпопулярніші з них це: Ciel, Sage, EBP Compta, Yoursegid, Quadratus, Xero, Itool і Quickbooks (така ж як і у США). Кожна з них має свої особливості і доступні функції, вони розраховані для підприємств різного розміру і специфіки діяльності, деякі вимагають встановлення на ПК, а інші доступні онлайн. Керівник компанії самостійно обирає якою програмою користуватися. [52].

Щодо кар'єрного росту бухгалтера у Франції, то він дуже подібний до вітчизняного. Починають завжди з помічника, щоб набрати стаж для можливості стати головним бухгалтером, найвища ланка – аудитор. Для роботи обов'язково потрібно мати диплом, мінімум 2 роки в інституті.

Усі облікові записи здійснюються на основі первинних документів. У Франції є обов'язкові реєстри (реєстраційний журнал, касова книга, головна книга) і необов'язкові реєстри (складська книга, книга перевірок балансів, книга рахунків постачальників, книга термінових платежів). Залежно від обраної облікової політики на підприємстві може бути різна кількість і форма облікових реєстрів. Як правило, використовують одну з трьох основних форм обліку: класична (італійська), централізована (французька), система ваучерів.

Класичну форму обліку називають ще книга Журнал-Головна. При ній використовують хронологічний журнал, Головну книгу і перевірковий баланс. Усі записи здійснюються у порядку виникнення господарських операцій.

Централізована форма передбачає ведення допоміжних журналів і аналітичних рахунків на основі первинних документів. З допоміжних журналів дані переносяться до зведеного Журналу, звідки у кінці місяця дані потрапляють до Головної книги. Уся інформація ретельно перевіряється, порівнюються підсумкові записи, складається перевірковий баланс. За результатами цієї документації складається баланс і інші звіти. Особливістю цієї форми є розмежування аналітичної і синтетичної обробки даних.

При використанні системи ваучерів запис замінюється зберіганням підтверджувальних документів. Результати кожного ваучера переносяться на облікову картку де відображаються синтетичний запис. Головна книга і уся звітна документація формується на основі даних облікових карток. Систему ваучерів використовують, в основному, на малих підприємствах.

Так як, Франція є членом ЄС, то її законодавство відповідає Регламенту Європейської Комісії (ЄС) № 1606/2002, який вимагає застосування МСФЗ при складанні консолідованої фінансової звітності зареєстрованих компаній.

Проте, стандарти бухгалтерського обліку у Франції таки відрізняються від міжнародних, в першу чергу тому, що усі французькі правила «походять з Загального податкового кодексу або визнаються ним. По-друге, більшість із них використовує принцип обачності та історичної вартості. Таким чином, чистий результат окремої річної фінансової звітності ніколи не відрізняється від декларації з податку на прибуток і вони повинні давати уявлення про компанію з точки зору власного капіталу або спадщини. МСФЗ надають перевагу правдивому та справедливому погляду, а не принципу обачності. Фінансова звітність дає економічне уявлення про підприємство. Іншими словами, вони дозволяють виміряти здатність компанії генерувати грошовий потік» [47].

У Франції ще у 1998 році вийшов Закон, що дозволяє підприємствам, чії акції котируються на біржах, складати свою консолідовану звітність за

правилами МСФЗ. Проте, цей Закон так і не набрав чинності, бо стандарти МСФЗ за тогочасною редакцією, були набагато жорсткішими ніж національні правила. Лише декілька компаній у той час наважилися перейти на міжнародні стандарти. А вже у 2002р. Франція прийняла МСФЗ на законодавчому рівні, відтоді усі публічні підприємства зобов'язані складати свою звітність за міжнародними стандартами.

Витрати і доходи у французькій системі обліку поділяються на три види, які можна розглянути на рисунку 2.3.

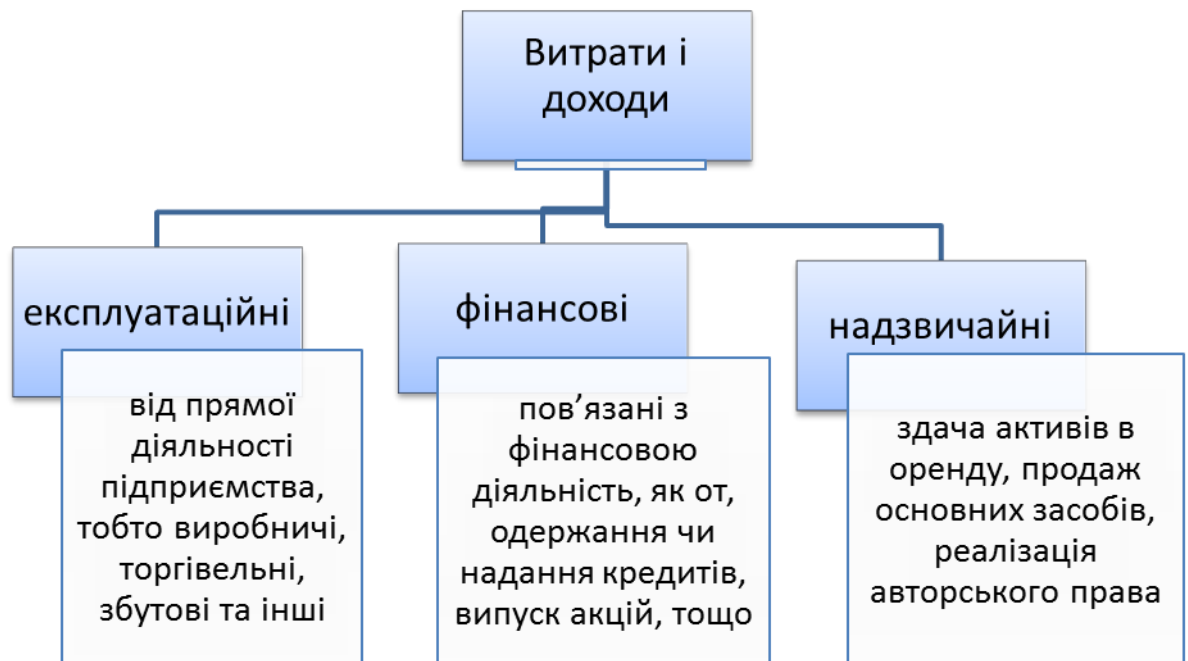


Рис. 2.3. Поділ доходів і витрат у Франції.

Джерело: розроблено автором

«Рахунки реалізації та фінансового результату складаються так, щоб можна було обчислити валову додану вартість і валову операційну діяльність, які слугують основою для визначення коштів, отриманих від операційної діяльності. На цих рахунках виділяється за певний період (за фінансовий рік) рух доходів і витрат, які разом з рахунком прибутків і збитків показують прибуток/збиток, що утворюється в результаті такого руху» [36].

Фінансова звітність у Франції, як і в Україні, базується на МСФЗ. Залежно від типу інформації, що зазначається у звітах, вони поділяються на три типи:

- перевірені (піддаються багаторазовим перевіркам на достовірність внесених даних. Бухгалтер, який їх складає повідомляє читача, що звітність достовірно відображає фінансовий стан підприємства);
- уточнюючі (підлягають уже меншій кількості перевірок, але звіряються на признак точності. Бухгалтер уже не повідомляє про стан звітності);
- складені (ті, звіти, які оприлюднюються зовнішнім користувачам).

Франція також має три основні звіти:

- Бухгалтерський Баланс – це «фотографія» бізнесу у певний момент його діяльності. Його призначення – показати користувачам якою кількістю активів ви володієте, а що винні позичальникам.
- Звіт про прибутки і збитки (Звіт про доходи). Він показує доходи і видатки, які виникли на підприємстві за певний проміжок часу. За допомогою цього звіту можна визначити чистий прибуток, адже діє правило: доходи – витрати = чистий прибуток.
- Звіт про рух грошових коштів – це «фото» банківського рахунку що належить підприємству. У цьому звіті міститься інформація про «переміщення» грошових потоків в ході господарської діяльності підприємства.

Баланс складається з двох частин. Статті активу поділяються на три групи: активи для інвестування; активи експлуатаційної діяльності; високоліквідні активи. Розміщуються ці статті в порядку зростання ліквідності. Основні засоби поділяються на рухоме майно (машини і обладнання, транспортні засоби, меблі) і не рухоме майно (будівлі і споруди, земля).

Частина пасиву розділяється на дві позиції: власний капітал і боргові зобов'язання. Зобов'язання, у французькій традиції, записують за видами їх виникнення і не поділяються на коротко- і довгострокові. Група «власний капітал» поділяється на такі підгрупи: акціонерний капітал; емісійний дохід;

нерозподілений прибуток; резерви, утворені за рахунок прибутку; власний капітал. Баланс, який був складений за типовою формою містить інформацію за звітний і попередній періоди.

«На відміну від вітчизняної систематизації витрат, у Франції витрати класифікуються не за функціями, а за походженням (елементами). При цьому є можливість виявити різні сальдо: валова додана вартість (після того, як з валової продукції віднімається споживання сировини); валовий експлуатаційний прибуток (після вирахування витрат на персонал з доданої вартості); експлуатаційний прибуток (після вирахування амортизаційних відрахувань й інших витрат); поточний прибуток (після вирахування фінансових витрат); чистий прибуток (після відрахування податків). Отже, можливість простежити споживання і розподіл доданої вартості є перевагою форми Звіту про прибутки та збитки Франції. До того ж це призводить до ускладнення розрахунків, оскільки різна за видами продукція, що зарахована до складу валової продукції, оцінюється по-різному: реалізована – в цінах реалізації; складована та іммобілізована – за витратами на виробництво» [36].

У Франції існує три типи подання фінансової звітності, їх використовують залежно від розміру підприємства:

- малі підприємства і ФОПи подають Баланс, а також Звіт про прибутки і збитки з коментарями до нього;
- середні підприємства крім Балансу і Звіту про прибутки та збитки, надають звіти про діяльність компанії за останні 5 років, а також документи про власні цінні папери;
- великі підприємства подають Баланс, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про здатність підприємства само фінансуватися упродовж звітного року, а також діаграму зміни фінансового стану.

Групи підприємств повинні складати консолідовану звітність, але тут немає чіткої регламентації у правилах її складання. Тобто, якщо компанія має

дочірнє або материнське підприємство закордоном, вона може складати консолідовану звітність за правилами тієї держави, або обрати за основу МСФЗ.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі було розглянуто особливості правил ведення бухгалтерського обліку у США і Франції. Ці країни належать до різних моделей організації бухгалтерського обліку, через це облік у них принципово різний.

Франція користується подібними правилами ведення обліку, що і Україна. Вона на шляху переходу національного обліку на МСФЗ. Характерними рисами фінансового обліку у Франції є:

- високий взаємозв'язок податкового і бухгалтерського законодавства;
- жорсткий вплив уряду на систему обліку;
- власний затверджений план рахунків – PCG;
- поділ первинних документів на обов'язкові і необов'язкові реєстри;
- різноманітне програмне забезпечення бухгалтерського обліку;
- основним є принцип обачності;
- витрати поділяються на: експлуатаційні, фінансові і надзвичайні; та класифікуються за джерелом надходження.

США не користується МСФЗ, там діють власні принципи ведення бухгалтерського обліку. Особливості фінансового обліку США:

- GAAP ґрунтується не на принципах, а на правилах;
- основним програмним забезпеченням у США є QuickBooks;
- головним принципом на якому базується облік є чесність;
- наявність Закону, що змушує відповідати за достовірність облікової інформації і захищати дані компанії;
- є добре продуманий кар'єрний ріст для бухгалтера, що ґрунтується на поступовому здобутті практичних знань.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У ВІТЧИЗНЯНУ СИСТЕМУ

3.1. Сучасний стан економіки в Україні

Сучасні умови досить нестабільні для економіки в цілому. Активний розвиток інформаційних систем сприяв поширенню глобалізації, у цьому, безперечно, є низка позитивних аспектів. Проте з поширенням впливу між країнами, зросла і небезпека. Тепер негативні феномени однієї країни можуть впливати на іншу. Зрушення у світових фінансових потоках зумовлюють зміни в національних економіках.

Наразі перед економікою України постали нові виклики. Ситуація погіршилась з появою світової пандемії. Ціла низка експертів була переконана, що COVID-19 призведе до повномасштабної глобальної економічної кризи. Радикальні заходи з боку уряду, щодо реагування на зупинення пандемії стали «шоком» для національної економіки. До того ж, ситуація на Сході країни формує власні виклики для економіки України.

Наразі світова економіка переживає унікальне поєднання одразу двох шоків – падіння попиту через обмежувальні заходи та зниження пропозиції через часткове припинення виробничої діяльності підприємств і порушену логістику. Україна, хоча й не дуже активна на світовому ринку, але чутлива до турбулентності в світовій економіці. Падіння доходів від експорту, вплив капіталів, різке скорочення припливу коштів «заробітчани» негативно позначилися на фінансовій стабільності. Ситуація ускладнюється значною заборгованістю, сформованою ще до початку кризи, і її накопиченням у зв'язку з карантинними обмеженнями. Вплив карантинних заходів на економіку зображено на рисунку 3.1.

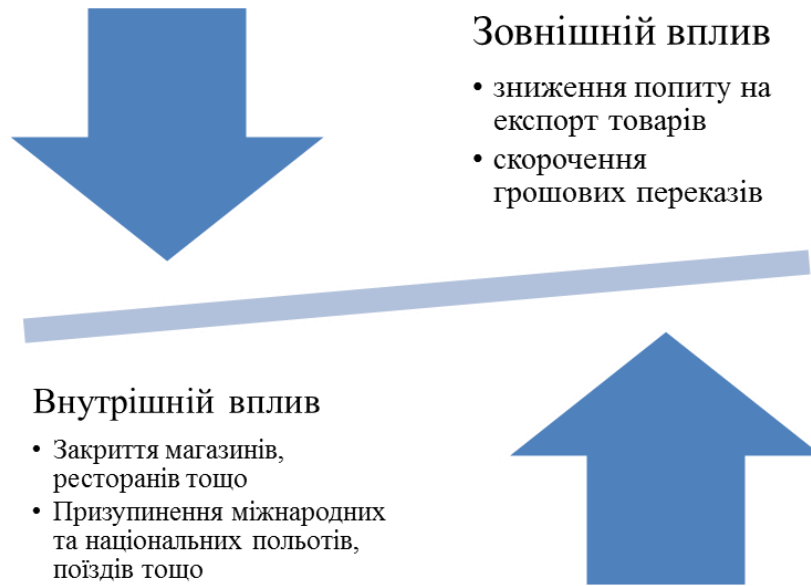


Рис. 3.1. Вплив карантинних заходів на економіку.

Джерело: розроблено автором

Нестабільність у світі та внутрішні загрози перешкоджають ефективному плануванню бюджету та якісному використанню бюджетних ресурсів. Існує також проблема наповнення цього бюджету. Джерелом наповнення бюджету є ніщо інше як податки. Нажаль, в Україні залишають досить поширеними такі явища:

- заробітна плата в конвертах;
- контрабанда;
- неопубліковані доходи;
- зловживання спрощеною системою оподаткування.

Ці явища стають причиною недостачі бюджетних коштів. З іншого боку, населення не відчуває себе захищеним, дуже малий відсоток довіри до податкових органів. Історично склалося негативне ставлення до податкового тягаря.

Ми зустрічаємося з явищем «замкнутого кола»: економіка країни потребує реформ, для здійснення яких необхідні бюджетні кошти, але цих коштів не вистачає через недосконалість економічної системи в країні.

Ще однією проблемою є державний контроль. Існує тенденція на орієнтацію заходів щодо подальшого контролю. На підприємстві найчастіше

використовують ревізію чи перевірку, але такі дії дозволяють констатувати недоліки чи порушення, але аж ніяк не попередити їх. Для якісного розвитку необхідно дослідити джерела появи негативних аспектів, щоб бути спроможними їх спрогнозувати і не допустити.

За кордоном попередній і поточний контроль вважається більш дієвим, а в нашій країні цим видам контролю не надається значної уваги.

Попри певне поліпшення окремих показників, рівень боргової стійкості України наразі залишається низьким. Тривалий час вже існує проблема з нестачею коштів в Пенсійному фонді України.

«Динаміка інфляції в Україні має позитивний тренд за рахунок жорсткої монетарної політики НБУ, поміркованої фіскальної політики уряду, сприятливої цінової ситуації на світовому ринку енергоносіїв, а також зростання пропозиції продовольчих товарів на внутрішньому ринку. Поряд з цим, зберігаються ризики цінового зростання, пов'язані із погіршенням умов зовнішньої торгівлі, підвищенням вартості залізничних перевезень та акцизів на тютюнову продукцію. Метою грошово-кредитної політики держави на найближчі роки має бути зниження рівня інфляції до визначених таргетів, що є передумовою забезпечення стабільності у грошово-кредитній сфері, зокрема курсової стабільності гривні та активізації банківського кредитування за рахунок: накопичення міжнародних резервів та їх раціонального використання; дотримання додатного рівня відсоткових ставок НБУ відносно прогнозованої базової інфляції; утримання грошової емісії в межах параметрів, встановлених Державним бюджетом; скорочення обсягів ре капіталізації державних банків; здійснення комплексу заходів щодо детінізації економіки тощо» [33].

Науковці вважають, що протягом майбутніх тридцяти років професія бухгалтера зазнає чималих змін. Такі думки ґрунтуються на трьох тенденціях:

- розвиток цифрових технологій;
- подальша глобалізація стандартів обліку та звітності;
- нові форми регулювання та правила розкриття облікової інформації.

3.2. Пропозиції щодо вдосконалення національної системи бухгалтерського обліку через позитивний досвід зарубіжних країн

Для порівняння було обрано дві країни з різними моделями фінансового обліку для більш ширшого аналізу існуючих облікових систем.

Порівняння зарубіжних систем бухгалтерського обліку дозволяє по новому поглянути на процеси формування облікової інформації. Різноманітні підходи до генерування фінансової звітності дають змогу глибше зрозуміти її складові.

Огляд досвіду ведення обліку у зарубіжних країнах корисний не тільки для якісного перетворення національної системи бухгалтерського обліку, але й для уникнення помилок, які мали місце в історії інших держав.

Американська система обліку ґрунтується на принципах лібералізму і зосереджена на індивідуалізмі її учасників. Однією з особливостей фінансового обліку у США, є його орієнтованість на збільшення прибутку. Свою діяльність і фінансову звітність вони організовують таким чином, щоб вона була привабливою для інвесторів.

Нажаль вітчизняні підприємства більше орієнтовані на зменшення податків. Це призводить до висвітлення у звітності невеликої суми доходу. Національні підприємства не зацікавлені у великому збільшенні доходу, бо це призведе до значного збільшення відсотку податків. Але за таких умов інвестиційна привабливість є дуже незначною.

На нашу думку, орієнтація на збільшення прибутку позитивно по впливає на розвиток вітчизняних підприємств, і відкриє двері до світового ринку.

Ще однією особливістю США є високий рівень бухгалтерської підготовки та кваліфікації спеціалістів. Шлях до здобуття звання дипломованого бухгалтера лежить через поступове нагромадження практичних навичок.

Вважаємо позитивною рисою наявність таких позицій як «асистент буккіпера» і «помічник бухгалтера» адже на людей, які займають таку посаду

лягає менший тягар відповідальності, а під керівництвом «буккіпера» чи «бухгалтера» можна практикувати свої вміння і опановувати наявне на підприємстві програмне забезпечення. Для освоєння професії, практичні знання завжди кращі аніж теоретичні. А неповна зайнятість помічника дозволяє паралельно нагромаджувати теоретичні знання.

Принцип подвійного запису у США розглядається як суто технічний прийом, через що менше часу приділяється і кореспонденції рахунків. З одного боку, це негативно впливає на аналітику облікової інформації, проте, з іншого, дозволяє складати складні проводки у яких одночасно кредитується і дебетується декілька рахунків. Операцію, і її економічну вигоду можна побачити у повноті.

США має досить потужне програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку. QuickBooks має велику варіативність, що дозволяє підібрати найбільш підходящу для власного бізнесу. Крім того, є чимала кількість довідкових матеріалів, як друкованих, так і Інтернет видань, що покликані пояснити принцип роботи цих програм. QuickBooks - не єдина програма для обліку, їх багато, тож кожен може підібрати найкращу за ціною політикою і набором функцій. Програмне забезпечення такого типу є високоавтоматизованим, що зменшує час на його опанування, а також, значною мірою економить час бухгалтера, який його використовує.

В Україні єдиною розповсюдженою програмою є «1С: Бухгалтерія», тому що програми іншого типу (Sage, SAP, Microsoft) є досить дорогими. Матеріалів для вивчення цієї програми не вистачає. Нам варто взяти приклад із США і докласти зусиль для розширення функціоналу програми «1С: Бухгалтерія», збільшити можливості її опанування через випуск тематичних книжок чи навчальних відео. Або створити нову, сучаснішу версію програми, у нас є для цього потенціал.

У США є чимало відмінностей від національної системи бухгалтерського обліку, і багато з них є доцільними і ефективними, про це може свідчити рівень розвитку США. Проте, далеко не всі особливості американської системи можна

застосувати в Україні, вони тут не спрацюють так як там, адже облік це система, і усі реформи потрібно здійснювати в комплексі. А у США з Україною досить різні структурні особливості тому весь досвід потрібно переносити обережно.

З обліковою системою Франції в Україні, все таки, більше схожості. В обох країнах облік регулюється державою, хоча у Франції контроль, все таки, більш жорсткий.

За законодавством України, порушення у нормах ведення бухгалтерської звітності передбачає майнову або кримінальну відповідальність. У Франції за невиконання певних вимог не веде за собою штрафних санкцій. У той же час, постійні зміни і редакції у законодавстві України змушують бухгалтера завжди слідкувати за їх оновленнями, бути передплатником журналів про бухгалтерський облік, відвідувати семінари і вебінари, підписуватись на сайти практичної бухгалтерії, тому що, якщо він не внесе своєчасних поправок до фінансової звітності, його можуть притягнути до відповідальності. В Україні важко вести стратегічний облік як на національному рівні, так і на рівні підприємства.

Уряд повинен стратегічно планувати будь які реформи, у тому числі і перехід на МСФЗ, щоб оновлення законодавства не відбувалось щомісяця.

Вважаємо, що для обліку резервних коштів доречно застосувати підходи, сформовані в європейських країнах, в першу чергу, у Франції. Класифікація резервів у Франції здійснена за економічними та нормативними ознаками. За економічним призначенням резерви підприємств Франції поділяють на резерви, які відносяться до фактичних затрат, і резерви, які стосуються майбутніх витрат.

До резервів на фактичні затрати у Франції відносять резерв на амортизацію; резерв на коливання цін; резерв на відновлення родовищ; спеціальні резерви. До резервів на покриття можливих втрат і витрат, відносять резерви на покриття ризиків; самострахування; можливі втрати від валютних коливань; штрафи, забезпечення затрат, які розподіляються між фінансовими

роками. Поряд представленою класифікацією, використовується і затверджена державою (нормативна) класифікація резервів, передбачена Національним планом рахунків Франції.

Бюджетний контроль у Франції визначається великим ступенем централізації та налагодженою вертикальною системою підзвітності. Контролюючим органом є Рахункова палата Франції. Це незалежний від уряду і парламенту орган, який має виняткові права самостійного планування та провадження діяльності. Дана палата є судовою інстанцією, яка здійснює загальний контроль над бюджетними коштами. В Україні не затверджено збалансованої схеми розмежування контрольних повноважень, тому Рахункова палата України не має необхідної юридичної незалежності для проведення високоякісних аудиторських перевірок діяльності основних державних органів відповідно до міжнародних стандартів.

Доцільним є стажування кваліфікованих вітчизняних бухгалтерів у країнах Європейського Союзу, Франції зокрема, з метою перейняти досвід складання консолідованої звітності і ведення обліку за МСФЗ, досягнути теорію актуарних розрахунків, корпоративних фінансів, задля впровадження досвіду в Українській обліковій системі.

Континентальна модель (до складу якої входить Франція) допомагає зорієнтуватися на цілях держави та сталому розвитку національної економіки. «Дієвість континентальної моделі обліку, а також перспективність її розвитку в Україні спричинена жорстким дотриманням теоретико-методологічних принципів організації облікової роботи, зокрема таких як принцип основної діяльності, наступності методів оцінки, обачності, звітного періоду, відокремленої оцінки, принцип наступності вхідного та вихідного сальдо.

Проте основною перешкодою для втілення континентальної облікової моделі залишається невідповідність вітчизняного законодавства європейським положенням. Вітчизняна нормативно-правова база, що регламентує порядок ведення бухгалтерського обліку та звітності потребує оновлення. Важливим етапом може стати прийняття нових нормативно-правових актів або

приведення у відповідність до МСФЗ існуючих. Разом з тим, перехід на МСФЗ вимагає формування спеціалізованих інституційних механізмів, а також органів публічної влади, які б здійснювали практичне втілення міжнародних стандартів у вітчизняну облікову практику та проводили нагляд за дотриманням міжнародних норм діяльності на різних рівнях.

Використання в Україні зарубіжного досвіду має співвідноситись із специфікою вітчизняного соціально-економічного середовища, бо відсутність адаптації запозиченої практики ведення господарської діяльності та її обліку спричинить низьку ефективність та відсутність сталого результату у довгостроковій перспективі» [42].

Слід оптимізувати і узгодити П(С)БО із МСФЗ. Запровадити складання звітності не лише за принципами МСФЗ, а й з урахуванням Basel (звітність банківських установ), Solvency (звітність страхувальників), МСІЗ та інших – XBRL (eXtensible Business Reporting Language – «розширювана мова ділової звітності»), які описують звітність не мовами форм, а мовою базових показників, згрупованих у моделі даних.

Професор Л.З. Шнейдман виділяє наступні переваги переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності: 1) формування звітності відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності є одним із важливих кроків, що надає підприємствам можливість виходу на міжнародні ринки; 2) міжнародна практика показує, що звітність, складена згідно з Міжнародних стандартів фінансової звітності, відрізняється високою інформативністю і корисністю для користувачів; 3) використання Міжнародних стандартів фінансової звітності дозволяє значно скоротити час та ресурси, необхідні для розробки нових національних правил звітності; 4) використання Міжнародних стандартів фінансової звітності є основою для розвитку 71 бухгалтерської професії, розширює коло повноважень, обов'язків і, як наслідок, знань та навичок [40].

В. М. Жук зазначив, що: «проводячи реформу бухгалтерського обліку, професійна еліта України балансує між двома важливими полюсами цієї проблеми:

- з однієї сторони - збереження національних методологічних напрацювань, що базуються на завданнях і функціях обліку, які враховують національну ментальність (російсько-радянська бухгалтерська школа, що формувалася під історичним впливом європейської континентальної бухгалтерської школи). Розгляд Урядом національного бухгалтерського обліку і звітності як елементу національної безпеки. Звідси сприйняття та застосування в якості національних МСФЗ поступово та у випадках їх не протиріччя національним інтересам. Саме за таким пріоритетом розробляються та впроваджуються МСФЗ у країнах, що мають стійкі історичні школи бухгалтерського обліку (США, Німеччина, Великобританія, Франція, Росія та інші);
- з іншої сторони - беззастережне сприйняття в якості національних МСФЗ, коли бухгалтерський облік сприймається як ділова мова бізнесу в глобальній економіці, що важливо для країн, які потребують значних зовнішніх інвестицій» [15].

Вважаємо, що впровадження МСФЗ потрібно робити виважено. Існує ризик прямої «кальки» положень МСФЗ, тобто їх механічне застосування. Не всі методи можуть бути точно перенесені в український облік. Зміни повинні відбуватися в комплексі, адже підпорядкований орган не може працювати доти, доки не буде створено головуючого.

Проблемним аспектом також є у неточностях перекладу Міжнародних стандартів фінансової звітності, до того ж, переклад здійснюється повільно.

Необхідно оперативно і точно здійснювати переклад нових МСФЗ або їх доповнень.

Для належної адаптації національних положень до міжнародних стандартів необхідно посили не лише методологічну базу, а й зміцнити законодавче підґрунтя.

Доцільно буде створити інституції для перевірки ефективності впровадження МСФЗ, які будуть зосереджені на попередньому і поточному контролі.

Необхідно створити національну систему підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Бюджетна політика України має переслідувати такі цілі:

- забезпечити стабільність державних фінансів ґрунтуючись на принципах послідовності та передбачуваності;
- посилення фіскальної та бюджетної дисципліни;
- зростання ефективності планування та правильного розпорядження бюджетними коштами;
- сприяти інтересам реалізації загальнодержавної стратегії розвитку економіки.

Висновки до розділу 3

Економіка України переживає не легкі часи, не дивлячись на це ми можемо і повинні розвиватися.

У проаналізованих країнах є чимало позитивних характеристик, проте не всіх їх потрібно впроваджувати, адже вони тут не спрацюють так як там, бо облік це система, і усі реформи потрібно здійснювати в комплексі.

Жодні нові зміни у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» не варто вносити без попереднього оприлюднення їх для фахівців і науковців.

Вважаємо спосіб підвищення кваліфікації американських бухгалтерів гарним прикладом для наслідування.

У Франції доцільно було б перейняти спосіб обліку резервних коштів, а також впровадити щорічні високоякісні та результативні фінансові аудити всіх основних державних органів через Рахункову палату.

Україна повинна продовжувати впровадження міжнародних стандартів до національної системи обліку. Вигоди від цього очевидні:

- вихід на міжнародні ринки;
- підвищення якості облікової інформації у звітах;
- економія часу;
- більш продуктивний аудит.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було окреслено особливості системи бухгалтерського обліку в Україні, у Франції та США.

Бухгалтерський облік – ключова мова бізнесу. Хоча «розуміють цю мову» у кожній країні світу, все ж нормативно-правові бази фінансового обліку відрізняються.

Фінансовий облік – це сукупність правил збору, узагальнення і оприлюднення інформації про діяльність підприємства для її користувачів (інвесторів, партнерів, постачальників, покупців, тощо).

Мета обліку полягає у належному окресленні усіх господарських операцій, що виникають на підприємстві.

На території України облік існував давно, і постійно зазнавав змін, розвитку і позитивних трансформацій. Наразі головним Законом що регулює вітчизняний облік є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а основним нормативно-правовим актом є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Загальне керування обліком здійснює Міністерство фінансів України.

Україна обрала для себе проєвропейський напрямок, це зумовлює численні перетворення у законодавстві, системах і інституціях, у тому числі – перехід на МСФЗ. Їх запровадження ще триває і зустрічає певні труднощі і деяку не конкретику. Але від переходу України на МСФЗ очевидні репутаційні та економічні вигоди.

Міжнародні стандарти фінансової звітності ґрунтуються на принципах, що дозволяє, у деяких конкретних питаннях, приймати таке рішення, яке підходить у конкретному національному контексті. Основним завданням МСФЗ є покращення якості фінансової звітності і створення єдиної «мови» бухгалтерів у багатьох країнах. Перехід національних правил обліку на міжнародні стандарти має як позитивні, так і негативні моменти.

Вигоди:

- надати бухгалтеру більшу свободу у прийнятті рішень, виходячи з того, що П(С)БО є більш жорсткими і обмежувальними;
- скласти фінансову звітність на основі єдиних правил;
- одержати більш детальну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- можливість вийти на закордонний ринок;
- залучити більше інвестицій, адже звітність є більш зрозумілою і прозорою;
- збільшити довіру потенційних закордонних інвесторів для яких міжнародні стандарти є авторитетними;
- здійснювати більш ефективний аудит за правилами МСФЗ;
- зменшити вартість залученого капіталу;
- зекономити час відведений на мало суттєві бухгалтерські операції;
- спростити процес переговорів з іноземними партнерами;
- відкриває шлях для лістинга цінних паперів на фондових ринках.

Труднощі:

- потрібно залучати висококваліфікованих спеціалістів, адже МСФЗ це не збірка конкретних правил, це принципи, які необхідно правильно осягнути;
- ретельно перевіряти переклад таких стандартів, адже від помилки в документах такого рівня значною мірою залежить його розуміння і впровадження на практиці;
- переклад повинен відбуватися якісно і оперативно адже до міжнародних стандартів теж вносяться корективи;
- фінансові затрати на створення інституцій, що регламентують і перевіряють належність переходу на МСФЗ;
- практичне застосування МСФЗ на підприємстві можливе лише за умови наявності працівника з відповідними знаннями.

Вважаємо, що впровадження МСФЗ потрібно робити виважено. Існує ризик прямої «кальки» положень МСФЗ, тобто їх механічне застосування. Не

всі методи можуть бути точно перенесені в український облік. Задля належного контролю над імплементацією МСФЗ необхідно створити інституції, які будуть зосереджені на поточній і попередній перевірці цього процесу.

Між обліком у США та в Україні є багато відмінностей:

- GAAP оснований на правилах, а МСФЗ на принципах;
- МСФЗ дозволяє сторнувати попередній запис, GAAP забороняє таку можливість;
- у GAAP дозволений метод LIFO, у МСФЗ – ні;
- згідно з GAAP довгострокові активи оцінюють за історичною вартістю, МСФЗ дозволяє оцінку за собівартістю з можливою зміною на ринкову вартість;
- МСФЗ допускає переоцінку активу, а GAAP ні;
- МСФЗ виокремлює категорію «інвестиційна нерухомість», GAAP не виділяє такої категорії;
- у США є можливість здобувати теоретичні знання одночасно з практичними на підприємстві;
- основним програмним забезпеченням обліку є програма Quickbooks, вона має більше різновидів, та в більшій мірі автоматизована ніж «1С: Підприємство»;
- у США є окремий Закон для захисту населення від шахрайства або помилкових дій корпорацій та інших бізнес-суб'єктів.

Проте, далеко не всі особливості американської системи можна застосувати в Україні, вони тут не спрацюють так як там, адже облік це система, і усі реформи потрібно здійснювати в комплексі. А у США з Україною досить різні структурні особливості тому весь досвід потрібно переносити обережно.

Вважаємо спосіб підвищення кваліфікації американських бухгалтерів гарним прикладом для наслідування.

Жодні нові зміни у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» не варто вносити без попереднього оприлюднення їх для фахівців і науковців.

Франція користується подібними правилами ведення обліку, що і Україна. Вона на шляху переходу національного обліку на МСФЗ.

Відмінною рисою є те, що уряд Франції має жорсткий вплив на бухгалтерський облік. Цей вплив виявляється через створення державою національних інституцій які регламентують правила обліку. Бухгалтерський облік у цій країні є частиною підприємницького законодавства, тому кожен суб'єкт господарювання зобов'язаний дотримуватися прийнятих норм обліку.

Усі облікові записи здійснюються на основі первинних документів. У Франції є обов'язкові реєстри (реєстраційний журнал, касова книга, головна книга) і необов'язкові реєстри (складська книга, книга перевірок балансів, книга рахунків постачальників, книга термінових платежів). Залежно від обраної облікової політики на підприємстві може бути різна кількість і форма облікових реєстрів. Як правило, використовують одну з трьох основних форм обліку: класична (італійська), централізована (французька), система ваучерів.

На відміну від вітчизняної систематизації витрат, у Франції витрати класифікуються не за функціями, а за походженням (елементами). При цьому є можливість виявити різні сальдо: валова додана вартість (після того, як з валової продукції віднімається споживання сировини); валовий експлуатаційний прибуток (після вирахування витрат на персонал з доданої вартості); експлуатаційний прибуток (після вирахування амортизаційних відрахувань й інших витрат); поточний прибуток (після вирахування фінансових витрат); чистий прибуток (після відрахування податків). Отже, можливість простежити споживання і розподіл доданої вартості є перевагою форми Звіту про прибутки та збитки Франції.

У Франції існує три типи подання фінансової звітності, їх використовують залежно від розміру підприємства:

- малі підприємства і ФОПи подають Баланс, а також Звіт про прибутки і збитки з коментарями до нього;
- середні підприємства крім Балансу і Звіту про прибутки та збитки, надають звіти про діяльність компанії за останні 5 років, а також документи про власні цінні папери;
- великі підприємства подають Баланс, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про здатність підприємства само фінансуватися упродовж звітного року, а також діаграму зміни фінансового стану.

Для обліку резервних коштів доречно застосувати французький підхід, Класифікація резервів у Франції здійснена за економічними та нормативними ознаками. За економічним призначенням резерви підприємств Франції поділяють на резерви, які відносяться до фактичних затрат, і резерви, які стосуються майбутніх витрат.

До резервів на фактичні затрати у Франції відносять резерв на амортизацію; резерв на коливання цін; резерв на відновлення родовищ; спеціальні резерви. До резервів на покриття можливих втрат і витрат, відносять резерви на покриття ризиків; самострахування; можливі втрати від валютних коливань; штрафи, забезпечення затрат, які розподіляються між фінансовими роками. Поряд представленою класифікацією, використовується і затверджена державою (нормативна) класифікація резервів, передбачена Національним планом рахунків Франції.

У Франції організації бюджетного контролю притаманні високий ступінь централізації та наявність жорстких вертикальних міжвідомчих зв'язків. Рахункова палата Франції є незалежним від уряду і парламенту органом бюджетного контролю, який має виняткові права самостійного планування та провадження діяльності. Дана палата є судовою інстанцією, яка здійснює загальний контроль над бюджетними коштами. Історично так склалося, що Рахункова палата України не має необхідної юридичної незалежності та змоги проводити щорічні високоякісні та результативні фінансові аудити всіх

основних державних органів згідно з міжнародними стандартами, тому що законодавчо не затверджено збалансованої схеми розмежування контрольних повноважень, яка давала б змогу знаходити оптимальне співвідношення централізації та децентралізації контрольних повноважень на рівні виконавчої влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаптація законодавства України до законодавства європейського союзу: стан, проблеми та перспективи. URL: http://www.razumkov.org.ua/ukr/article.php?News_id=138 (дата звернення: 18.10.2021).
2. Алавердян Л. М., Романенко О. В. Сучасні реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України з іншими країнами світу. Ефективна економіка. 2019. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7005> (дата звернення: 03.09.2021).
3. Бенько І.Д. Проблеми і перспективи застосування МСФЗ (IFRS) для малих та середніх підприємств. Вісник Одеського національного ун-ту. Серія: Економіка. Том 21. Вип.7-1(49). Одеса: ОНУ. 2016. С.168–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_7%281%29_39 (дата звернення: 18.10.2021).
4. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: Знання, 2017. С.408.
5. Бурак І. О. Проблема тлумачення та визнання поняття «розрахунки». Економічні науки. 2010. С. 209-214.
6. Бурденюк Т.Г. Концептуальні засади стратегічного аналізу, як окремого напрямку аналітичних досліджень. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Одеса. №12. 2015.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Житомир. 2017. С. 544.
8. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Житомир. 2014. С.592.
9. Верига Ю. А. Облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2016. С.216.
10. Власова, О. Є., С. В. Кравцова, and Д. А. Бондаренко. Сучасне реформування бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграції. 47-50.

11. Войнаренко М. П. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної. Київ: Наукова думка. 2016. С. 215.
12. Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2016. С. 488.
13. Джерелейко Т.В. Історія розвитку бухгалтерського обліку в Україні: курс. робота. Тернопіль. 2016.
14. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 2016. 368 с.
15. Жук В. М. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/reformuvannya-buhgalterskogo-obliku-ta-zvitnosti-stan-ta-perspektivi.html> (дата звернення: 18.10.2021).
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Мінфіну України від 30 листопада 1999 р. № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 18.10.2021).
17. Клим Н. М., Плекан М. В., Мужевич Н. В. Диджиталізація обліку в динамічному глобальному середовищі. Бізнес Інформ. 2020. №11. С. 269–274.
18. Крупка Я.Д., Задорожній З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2017. 451 с.
19. Крупка Я.Д., Назарова І.Я. Облік міжнародних операцій: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2016. 216 с.
20. Кулик В. А. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 344.
21. Лень В.С. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2016. С. 696.
22. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік: навч. посіб. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури». 2016. С. 524.
23. Лука Пачолі Трактат про рахунки та записи. Переклад Н. М. Ткаченко. Київ: Алерта, 2021. 180 с.

24. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Тернопіль. 2016. 327 с.
25. Міжнародні стандарти фінансової звітності. № 929_010: станом на 12 бер. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 17.11.2021).
26. Мінфін удосконалює законодавчі засади ведення бухгалтерського обліку. *Міністрство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_udoskonaliuie_zakonodavchi_zasadi_vedennia_bukhgalterskogo_obliku-3162 (дата звернення: 17.11.2021).
27. Облік у Франції, історія та специфіка. URL: <https://www.freepapers.ru/75/oblk-u-franc-storya-ta/50180.326366.list2.html> (дата звернення: 15.10.2021).
28. Панасюк В. М., Бурденюк Т. Г., Мужевич Н. В. Особливості цифрової трансформації обліку. Галицький економічний вісник. 2021. № 1 (68). С. 70-76.
29. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку: навч.-метод. Посібник. Суми: ВТД „Університетська книга”, 2009. 141 с.
30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 19.07.1999 р. № 996-XIV: станом на 01 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 07.11.2021).
31. Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 22 лис. 2004 р. № 731: станом на 01.01.2015 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE10159.html (дата звернення: 28.10.2021).
32. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ від 07.02.2013 № z0336-13: станом на 10 сер. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 13.11.2021).

33. Проблеми та перспективи зміцнення стійкості фінансової системи України : аналіт. доп. / Шемаєва Л. Г та ін. Київ : НІСД, 2021. 104 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-02/e_book_zhalilo_2-sait-2_0.pdf (дата звернення: 27.10.2021).
34. Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку: навчал-практ. посіб. Ужгород. 2016. 388 с.
35. Смірнова І. В. Вплив зміни валютних курсів на фінансову звітність: аналіз закордонного та вітчизняного досвіду. 2012. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgiirbis_64 (дата звернення: 19.10.2021).
36. Сопко В., Андрос С. Фінансові звіти у системі управління: досвід Франції. 2010. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/11941/1/128.pdf> (дата звернення: 18.10.2021).
37. Судин Ю. Порівняльний аналіз МСФЗ та П(С)БО: загальні вимоги до фінансової звітності. Наука молода. 2013. № 19. С. 207-212
38. Тарасенко І.О., Любенко Н.М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНУТД, 2015. 360 с.
39. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони № 984_011: станом на 30 груд. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 13.11.2021).
40. Шнейдман Л.З. На пути к международным стандартам финансовой отчетности. Бухгалтерский учет. 2008. №1. С. 4-8.
41. Шпак В. А. Підходи до розвитку бухгалтерського обліку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2017. № 1. С. 80-84.
42. Ярмолук О.Ф., Дмитренко О.М., Вітер С.А. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. *Облік і фінанси*. 2021. № 1 (91). С. 44-51.

43. Bookkeeper vs. Accountant: What's the Difference? URL: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/bookkeeper-vs-accountant> (дата звернення: 01.10.2021).

44. Erica Seppala. The Complete QuickBooks Versions Comparison Guide. URL: <https://www.merchantmaverick.com/quickbooks-product-comparison/> (дата звернення: 29.09.2021).

45. Full Charge Bookkeeping: Definition, Duties and Differences. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/full-charge-bookkeeping> (дата звернення: 01.10.2021).

46. How To Pursue a Career as a Bookkeeper. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/how-to-become-a-bookkeeper> (дата звернення: 01.10.2021).

47. Jean-Claude Armand. Accounting in France: overview. URL: <https://www.jcarmand.com/en/regulations-and-business-practise/accounting-in-france/> (дата звернення: 16.10.2021).

48. Le Comité de la Règlementation Comptable. URL: <http://ressources.unit.eu/cours/kit-gestion-ingenieur/Chapitre-2/Compta-gestion-ingenieur/ING-P1-09/Chapitre-03/Section-3-3.html> (дата звернення: 15.10.2021).

49. Le Conseil National de la Comptabilité. URL: <http://ressources.unit.eu/cours/kit-gestion-ingenieur/Chapitre-2/Compta-gestion-ingenieur/ING-P1-09/Chapitre-03/Section-3-2.html> (дата звернення: 15.10.2021).

50. Le principe comptable de Non Compensation : définition, exemples et exceptions. URL: <https://www.l-expert-comptable.com/a/37742-le-principe-comptable-de-non-compensation.html> (дата звернення: 16.10.2021).

51. Principes comptables : prudence, continuité, indépendance. URL: <https://www.l-expert-comptable.com/a/37159-les-principes-comptables.html> (дата звернення: 16.10.2021).

52. Quel est le logiciel comptable le plus utilisé ? URL: <https://www.celge.fr/article-conseil/logiciel-comptabilite-plus-utilise> (дата звернення: 16.10.2021).

53. Sean Ross. GAAP vs. IFRS: What's the Difference? 27.04.2021. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/011315/what-difference-between-gaap-and-ifs.asp> (дата звернення: 28.10.2021).

54. Singh H.P. QuickBooks Software – What Does It Do? 2019. URL: <https://www.cogneesol.com/blog/quickbooks-software-what-does-it-do/> (дата звернення: 29.09.2021).

55. Tom DeMarco Quotes. URL: https://www.azquotes.com/author/24663-Tom_DeMarco (дата звернення 09.11.2021).

56. Top 10 differences between IFRS and GAAP accounting. URL: <https://www.firmofthefuture.com/content/top-10-differences-between-ifs-and-gaap-accounting/> (дата звернення: 29.09.2021).

57. Use of IFRS Standards around the world. URL: <https://cdn.ifs.org/content/dam/ifs/around-the-world/adoption/use-of-ifs-around-the-world-overview-sept-2018.pdf> (дата звернення: 17.10.2021).

58. What is SOX Compliance? Everything You Need to Know in 2019. URL: <https://www.varonis.com/blog/sox-compliance/> (дата звернення: 21.11.2021).

59. Will Kenton. Certified Public Accountant (CPA). URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/cpa.asp> (дата звернення: 01.10.2021).

АНОТАЦІЯ

Стернічук Вікторія. Порівняльний аналіз вітчизняної та зарубіжних систем фінансового обліку: характерні особливості та відмінності – Рукопис.

Дослідження на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійна програма «Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу». – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2021.

Розглянуто теоретичні засади бухгалтерського обліку в Україні. Проаналізовано системи бухгалтерського обліку у США та Франції, а також виявлено позитивні аспекти, які можна застосувати у покращенні національної системи обліку.

ANNOTATION

Sternichuk Viktoriia. Comparative analysis of domestic and foreign financial accounting systems: characteristics and differences– Manuscript.

Study on the degree of higher education «Master's degree» in specialty 071 "Accounting and Taxation", educational and professional program "Accounting and legal support of agribusiness". - Western Ukrainian National University, Ternopil, 2021.

Theoretical bases of the analysis of accounting in Ukraine. Accounting systems in the United States and France are analyzed, and positive aspects that can be used to improve the national accounting system are identified.